

18. Lastensuojelu

Lastensuojelulautakunnan v:ltä 1947 antama kertomus¹⁾ oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus

Sosiaalisen lainsäädännön ilahduttava kehitys on viime vuosina antanut yhä uusia tehtäviä kaupungin kahdelle sosiaaliselle elimelle, huolto- ja lastensuojelulautakunnille. Lastensuojelulautakunta sai kertomusvuonnakin jälleen uuden tehtävän, joulukuun 30 p:nä 1946 annetun ja tammikuun 1 p:nä 1947 voimaanastuneen lain mukaisen invaliidi-huollon järjestelyn. Tämä tehtävä laajensi oleellisesti työhuoltotoimiston työkenttää. Kertomusvuoden toiminnan toisena yleispiirteenä on havaittavissa varsinaisen lastensuojelutyön syventyminen ja kehittyminen. Valitettavasti tässä suhteessa on jatkuvasti jouduttu taistelemaan taloudellisissa ja muissa sodan jälkeisissä vaikeuksissa, mistä syystä esim. laitosten kiireellisiäkin laajentamis- ja parannustöitä on täytynyt siirtää parempiin aikoihin.

Lastensuojelumenot osoittivat jatkuvaa nousua varsinaisten lastensuojelumenojenkin kohdalla. Rahan arvon alentumisen vuoksi jouduttiin kertomusvuonnakin koroittamaan hoito- ja sijoitusmaksuja ja palkkamenot lisääntyivät huomattavasti uusien työaika-määräysten vuoksi.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan ja sen eri osastojen kokoonpano. Sosiaaliministeriön tammikuun 7 p:nä vahvistaman uuden lastensuojeluohjesäännön mukaisesti lautakuntaan kuului puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 7 muuta jäsentä sekä osastoissa käsiteltäviä asioita varten 6 lisäjäsentä samoin yhtä monta varajäsentä kuin lautakunnassa oli jäseniä ja lisjäseniä. Lautakunta ja eri osastot muodostuivat seuraavasti:

Puheenjohtaja:

Leivo-Larsson, T. L., museonhoitaja

Varapuheenjohtaja:

Virkkunen, P. E., teologian tohtori

Muut jäsenet:

Ylppö, A. H., yliopiston professori
Meinander, R., kouluneuvos
Bruun, E., kirjastonhoitaja
Ilvesviita, O., huoltovirkailija
Tainio, O. K., sihteeri
Manninen, S., toimittaja
Suosalmi, M., rouva

Varajäsenet:

Heiniö, P. J., yllilääkäri
Lindberg, B., varatuomari
Mickwitz, A.-M., rouva, filosofian maisteri
Lassila, T., lehtori
Ronimus, L., liikeapulainen
Ruohonen, R., rouva
Kallio, H., rouva
Lahdensuu, S., lääketieteen tohtori
Huttunen, M., rouva

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:ltä 1949.

Lisäjäsenet:

Borg-Sundman, M., filosofian maisteri
 Päivänsalo, V., teologian tohtori
 v. Weissenberg, G. K. B., filosofian maisteri
 Saarinen, T., rouva
 Ruuskanen, E., rouva
 Lappe, E., ompelija

Varalisäjäsenet:

Hytönen, A., filosofian maisteri
 Jännes, N., lääketieteen lisensiaatti
 Saltzman, K., opettaja
 Leino, H., kassanhoitaja
 Leskinen, I., kassanhoitaja
 Ristimäki, I. L., rouva

Lautakunnan jäsenistä Leivo-Larsson, Virkkunen, Ylppö, Bruun, Ilvesviita ja Tainio muodostivat samalla lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan, johon opettajakunnan edustajana kuului opettaja V. E. Kivisalo ja opettajiston varaedustajana opettaja T. R. Reino.

Kaupunginhallitusta edusti sekä lautakunnassa että koulujen johtokunnassa järjestösihteeri J. Kivistö.

Eri osastojen puheenjohtajiksi, varapuheenjohtajiksi sekä jäseniksi määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet:

Turvattomain lasten huolto-osasto:

Virkkunen, P. E., puheenjohtaja
 Bruun, E., varapuheenjohtaja
 Ruuskanen, E.
 Päivänsalo, V.

Suojelukasvatusosasto:

Meinander, R., puheenjohtaja
 Ilvesviita, O., varapuheenjohtaja
 Ylppö, A. H.
 Borg-Sundman, M.

Erityishuolto-osasto:

Ylppö, A. H., puheenjohtaja
 Manninen, S., varapuheenjohtaja
 Saarinen, T.
 Lappe, E.

Työhuolto-osasto:

Leivo-Larsson, T., puheenjohtaja
 Tainio, O. K., varapuheenjohtaja
 v. Weissenberg, G.

Kaupunginhallitusta edusti turvattomain lasten huolto-osastossa ja suojelukasvatusosastossa sihteeri U. Väre, muissa järjestösihteeri J. Kivistö.

Ulkopuolisina jäseninä kuuluivat työhuolto-osastoon insinööri A. Breitholtz ja käsitöidenopettaja S. Jutila sekä näiden varamiehinä insinööri L. Blomstedt ja ompelija S. Huotari.

Opetuksen tarkastuksesta lautakunnan alaisissa kouluissa huolehti Helsingin kaupungin kansakoulujen ohjesäännön mukaisesti suomenkielisten kansakoulujen ensimmäinen tarkastaja, filosofian tohtori A. I. Huuskonen. Ruotsinkielisiä luokkia ei lautakunnan hallintoon kuuluvissa kouluissa ollut, sillä verraten harvalukuiset ruotsinkieliset hoidokit voivat käydä vastaanottokodissa asuen kaupungin ruotsinkielisissä kouluissa sekä hoitopaikkojensa lähellä sijaitsevilla vieraiden kuntien ylläpitämissä ruotsinkielisissä kansakouluissa.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunnan työn jakaannuttua osastojärjestelmän pohjalle edellytettiin uudessa lastensuojeluohjesäännössä varsinaisia lastensuojelulautakunnan kokouksia tarvittavan pitää suhteellisesti harvoin, vain pari kertaa vuodessa. Sellaisia hallinnollisia ym. virastojen välisiä asioita, joiden käsittely ei siedä viivytystä, oli kuitenkin pitkin vuotta niin runsaasti, että lautakunnan piti kokoontua kerran kuukaudessa, välistä kahdestikin, eli yhteensä 14 kertaa. Kansakouluasioita, kuten opettajain vaaleja sekä opetussuunnitelmain vahvistamisia ja lukuvuoden pituutta käsiteltiin 2 kokouksessa. Lautakunnan pöytäkirjoihin oli kertomusvuonna merkitty yhteensä 721 (edellisenä vuonna 645) toimitusjohtajan esittelemää asiaa. Eri osastojen toimintaselostus seuraa tuonnempana.

Kun vajaakykyisten lasten hoidon järjestäminen oli jo vuosia tuottanut suuria vaikeuksia ja tilanne viime vuosina oli tässä suhteessa käynyt suorastaan sietämättömäksi, esitti lastensuojelulautakunta kaupunginhallitukselle tammikuun 21 p:nä, että kaupunginhallitus kiireellisesti ryhtyisi toimenpiteisiin Nukarin kylässä Vantaanjoen varrella sijaitsevan Nukarin orpokodin rakennusten ostamiseksi tai vuokraamiseksi kaupungin oman laitosten hoitolaitoksen perustamista varten. Rakennukset ostettiin ja niiden kunnostamistyöt aloitettiin. Kun rakennusten kunto osoittautui rakennusvaiheessa odotettua heikommaksi ja suunnitelmaa muutenkin oli syytä muuttaa, siirtyi kodin käyttöön otto seuraavaan vuoteen.

Nuorisonhuoltajan ehdotuksesta tehtiin kesäkuun 11 p:nä sosiaaliministeriölle esitys, että valtion koulukotioppilaiden jälkihuoltoon varatuista varoista määrättäisiin tarvittava määräraha väliaikaisen jälkihuoltajan palkkaamiseksi tytöille. Tämäkin esitys johti positiiviseen ratkaisuun.

Ryhtylän maatilan navettarakennuksen vesikatkon korjausta varten ja saman koulukodin pesulan koneistamiseksi annettiin ¹⁾ vuoden kuluessa tarvittava määräraha, mikä myös saatiin.

Rahatoimenjohtajan kehoituksesta teki lautakunta elokuun 20 p:nä lähivuosien rakennusohjelmasuunnitelmansa.

Saunan rakentaminen Kullatorpan lastenkotiin on ollut laitoksen toimihenkilöiden hartaana toiveena jo parin vuosikymmenen ajan ja teki lautakunta esityksen tämän saunan rakentamisesta samoin kuin myös saunan ja siinä olevan pesutuvan korjaamisesta Malmin lastenkodissa. Jälkimmäisen lastenkodin talousrakennuksen korjaukseen myönnettiin lautakunnan esityksestä ²⁾ vuoden kuluessa määräraha.

Esitys ³⁾ painevesilaitteen järjestämisestä Toivolan koulukodin keittiörakennukseen tehtiin vuoden lopussa.

Lastensuojeluviraston ja lastensuojelulaitosten henkilökunnan sairas- ja synnytysloma-anomuksia lautakunta käsittelee yhteensä 52 (edellisenä vuonna 63) hankkien kaupunginhallitukselta sijaisten palkkaamiseen tarvittavat määrärahat.

Edellä mainittujen esitystensä lisäksi antoi lautakunta sosiaaliministeriön ja kaupunginhallituksen pyynnöstä kertomusvuonna 22 (17) eri lausuntoa, joista useimmat koskivat lasten- ja nuorisonhuoltoon anottuja avustusmäärärahoja.

Oman erikoisryhmänsä muodostivat sosiaaliministeriön lastensuojelutoimistolle annetut 115 (85) lausuntoa, jotka koskivat erinäisten helsinkiläislasten luovuttamista ottoplapsiksi Ruotsiin ja Tanskaan.

Saapuneiden tietojen mukaan olivat eri tuomioistuimet Ruotsissa ja Tanskassa vuoden loppuun mennessä näistä hyväksyneet 37 (20), mutta evänneet 3 (9) adoptioanomusta; muihin nähden siirtyi ratkaisu seuraavaan vuoteen.

Kaupunginhallituksen uutta työaikalakea koskevien kiertokirjeiden johdosta asetti lastensuojelulautakunta valiokunnan sitä valmistelevasti käsittelemään. Valiokunnan puheenjohtajana toimi rouva Leivo-Larsson ja muina jäseninä rouva E. Bruun ja kouluneuvos R. Meinander.

Koulukodeista pääsevien oppilaiden jälkihuollon järjestämisestä varten kokoontui eri komitea kouluneuvos R. Meinanderin puheenjohtajana, rouva Leivo-Larssonin ja tohtori P. Virkkusen avustamana.

Rouva Margit Borg-Sundmanin perheenemäntien osapäivätyönjärjestelyä kaupungin virastoissa koskevan esityksen johdosta lautakunta asetti jaoston, johon tulivat rouvat O. Tainio, M. Suosalmi ja M. Törnudd tutkimaan, millä aloilla ja millä edellytyksillä osapäivätyön järjestely olisi mahdollista lastensuojeluvirastossa.

Lastensuojeluvirasto

Yleinen toimisto. Lastensuojelun toimitusjohtajana ja samalla lastensuojeluviraston päällikkönä toimi filosofian maisteri R. Liukkonen ja sihteerinä varatuomari A. Koskenkylä. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat olivat yhdistettyinä huoltolautakunnan tilitoimistoon, kun taasen lastenhuoltokorvausten perimisestä huolehti kummallekin lautakunnalle yhteinen huoltotoimen asiamiesosasto. Yleisen toimiston kansliatehtäviä hoiti neiti C. Nyström neiti A. Haajasen avustamana sekä vastaanotto- ja rekisteritoimistoa neiti M. Tawaststjerna neitien A. Rantasen ja T. Parman sekä rouva I. Arstilan suorittaessa toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimiset. Edellisten lisäksi toimivat rekisteritoimistossa toimistoapulaisina neiti A. Haavisto ja rouva T. Sjöström.

Turvattomien lasten huoltotoimisto. Lastenhuollontarkastajana toimi pastori K. F. Palomäki, apulaisenaan rouva A. Stegman. Kansliatehtävistä huolehti neiti E. Ekholm, neiti G. Boldtin ja filosofian maisteri K. Helameren avustamana. Toimiston kodissakävijöinä olivat rouva M. Hainari, neiti K. Kivikoski ja rouva E. Rätty.

¹⁾ Lastens. lk. 11 p. kesäk. 62 §. — ²⁾ S:n 6 p. toukok. 42 §. — ³⁾ S:n 11 p. marrask. 2 §.

Suojelukasvatustoimisto. Nuorisonhuoltajana oli filosofian maisteri K. Helasvuotoimistoa hoiti rouva A. Alanen neiti E. Kydin avustamana ja kodissakävijöinä toimivat opettaja E. Järvinen sekä filosofian maisteri P. Väistö.

Aviottomain lasten huoltotoimisto. Lastenvalvojana toimi hovioikeudenauskultantti A. E. Heiskanen, varamiehenään lautakunnan sihteerinä A. Koskenkylä. Lastenvalvojan perimistöimistöä hoiti rouva M. Tolvanen rouvien G. Mannisen ja K. Leppäsen avustamana. Kodissakävijöinä toimivat terveyssisaret M-L. Löfgren ja K. Knaapi. Lastenvalvojan toimistotehtävistä huolehtivat rouvat A. Kattelus, L. Honkanen, V. Hyvärinen ja E. Nyland. Lasten sijoitusta ja hoitoa valvoi naistarkastaja M. Ahlberg.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimistoa hoiti rouva S. Hiisivaara rouva B. Forsmanin huolehtiessa tarkastuskäynneistä ja lastenhoidonneuvolain avustaessa anomusten vastaanottamisessa ja myönnettyjen avustusten jakamisessa. Toimistoapulaisina olivat neidit L. Kauppinen ja E. Toivanen sekä rouvat L. Penttilä, A. Koski ja syyskuun 1 p:stä alkaen rouva E. Einto.

Työhuoltotoimiston hoitajana toimi filosofian maisteri M. Törnudd apunaan yhteiskuntatieteiden kandidaatti H. Laitila, rouvat T. Sinervo ja H. Sarvasmaa.

Lastensuojelulautakunnan lääkärinä toimi lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroman erottua maaliskuun 1 p:stä lukien lääketieteen lisensiaatti P. Leisti omistaen suurimman osan ajastaan Sofianlehdon pikkulastenkodin ja vastaanottokodin valvontaan, mutta huolehtien myöskin muiden lastenhuoltolaitosten terveydenhoidollisesta tarkastuksesta.

Lastensuojeluviraston vahtimestarin tehtäviä hoiti K. Miettinen asiapojan ja asiatyön avustamana ja eri toimistojen yhteisenä järjestysmiehenä toimi V. G. Hellstén.

Lähetetyt kirjelmät. Lautakunnan ja sen eri osastojen tekemäin päätösten johdosta tai muusta syystä lähetettiin lastensuojeluvirastosta kertomusvuoden kuluessa yhteensä 36 404 (edellisenä vuonna 31 988) kirjelmää tai laajempaa esitystä. Näistä oli lautakunnan tai yleisen toimiston hallinnollisia esityksiä 1 120 (997), rekisteritoimiston lähetteitä 1 351 (1 371), turvattomien lasten huolto-osastolta toimitettuja 3 343 (2 889), suojelukasvatustoimistosta lähetettyjä 5 639 (4 986), aviottomain lasten huoltotoimistosta 9 856 (10 562), äitiysavustus- ja perhelisätoimistosta 10 392 (6 713) ja työhuoltotoimistosta 4 703 (4 470). Lisäksi eri osastoilta lähetettiin joukko toimistoonkutsuja, joita ei ole katsottu tarpeelliseksi rekisteröidä.

Ilmoitukset lastensuojelutoimenpiteitä kaipaavista lapsista. Lukuunottamatta suojelukasvatustoimistolle ilmoitettuja sekä kesäksi maalle toimitettuja ja leikkikentille ilmoitettuneita lapsia, joista seuraa eri selostus, jätettiin lautakunnan vastaanotto- ja rekisteritoimistoon kertomusvuoden kuluessa yhteensä 4 137 (4 128) ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteesta olevista lapsista ja nuorista henkilöistä, jakautuen nämä ilmoitukset niitä tehneisiin nähden seuraavasti:

Huoltolautakunta	117	Lastensuojeluyhdistykset	114
Poliisilaitos	34	Lastensuojelulautakunnan eri osastot	1 506
Muut viranomaiset	1 036	Yksityiset henkilöt	674
Vanhemmat itse	656		
			Yhteensä 4 137

Ilmoittajain tiedonantojen mukaan oli ilmoituksen aiheena:

Lasten pahoinpitely tai huono hoito .	174	Lasten avioton syntyperä	647
Lasten turvattomuus	1 350	Avioerot	37
Vanhempain huono elämä	316	Kasvatukselliset syyt	580
Lasten aistiviällisyys tai vähälajaisuus	33	Adoptioasiain selvitys	157
		Muut syyt	843
			Yhteensä 4 137

Minkä verran ilmoitetuista lapsista oli toimitetun tutkimuksen jälkeen otettava lautakunnan huostaan samoin kuin muutkin heihin kohdistuneet erikoisemmat toimenpiteet ilmenevät seuraavista tässä kertomuksessa esiintyvistä selostuksista.

Lastensuojelulautakunnan huostaan otetut lapset. V:n 1947 alussa oli lastensuojelulautakunnan täysihuollossa edellisestä vuodesta jäljellä kaikkiaan 1 581 lasta. Vuoden kuluessa

otettiin hoidettavaksi 832 lasta (edellisenä vuonna 940), joten kertomusvuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 2 413 (2 382) lasta. Edellä mainituista 2 413 lapsesta oli 440 suojelukasvatusta tarvitsevaa ja 1 961 ns. köyhäinhoidollista eli turvatonta lasta. Sitäpaitsi oli 12 lasta osan vuodesta suojelukasvatustoimiston ja osan vuodesta turvattomien lasten huoltotoimiston huollossa. Lasten vaihtuminen vuoden kuluessa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huolto-osasto	Jäljellä v:sta 1946		Uusia		Yhteensä		Eronneita 1)		Jäljellä v:een 1948		V:den 1947 kuluessa poistettuja ja uudelleen hoitoon otettuja	
	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä
Suojelukasvatus- osaston huollossa	176	72	134	70	310	142	137	65	173	77	60	38
Turvattomien las- ten huoltotoimis- ton hoivissa	753	580	340	300	1 093	880	366	290	727	590	33	41
Yhteensä	929	652	2)464	2)368	2)1 393	2)1 020	2)493	2)353	900	667	93	79

Kuten edellä olevasta asetelmasta ilmenee, oli kertomusvuoden kuluessa hoidetuista lapsista 172 sellaista, jotka syystä tai toisesta poistettiin lautakunnan luetteloista, mutta myöhemmin otettiin jälleen lautakunnan hoitoon.

Edellämainituista 2 413 lapsesta osa oli sijoitettu lautakunnan omiin laitoksiin, osa valtion ja yksityisten ylläpitämiin lastenhuoltolaitoksiin sekä yksityiskoteihin. Sitäpaitsi hoidettiin aistiviallisia ja raajarikkoisia sekä tylsämielisiä heille sopivissa erikoislaitoksissa. Lasten jakaantuminen eri huoltomuotojen mukaan sekä huoltopäivien luku eri huoltopaikoissa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltomuoto	Lapsia			Huoltopäiviä			
	Poikia	Tyttöjä	Yhteen- sä	Poikien	Tyttöjen	Yhteen- sä	Keskim. hoidokkia kohden
<i>Suojelukasvatusta tarvitsevia</i>							
<i>a) lapsia</i>							
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	218	68	286	39 431	10 409	49 840	174.3
Sairaaloissa	11	20	31	1 147	1 938	3 085	99.5
Muissa laitoksissa	18	4	22	2 144	640	2 784	126.5
Vain raha-avustusta saaneita	17	9	26	—	—	—	—
<i>b) nuoria henkilöitä</i>							
Seimelän tyttökodissa	—	3	3	—	731	731	243.7
Yläneen tyttökodissa	—	25	25	—	5 627	5 627	225.1
Vuorelan kasvatuslaitoksessa	—	10	10	—	2 028	2 028	202.8
Kotiniemen kasvatuslaitoksessa	27	—	27	7 086	—	7 086	262.4
Käyrän turvakodissa	7	—	7	1 816	—	1 816	259.4
Rajamäen työsiirtolassa	16	—	16	2 576	—	2 576	161.0
Väinölään turvakodissa	—	4	4	—	98	98	24.5
Östensön turvakodissa	15	—	15	3 431	—	3 431	228.7
Järvilinnan vastaanottolaitoksessa	35	—	35	2 632	—	2 632	75.2
Lausteen poikakodissa	2	—	2	730	—	730	365.0
Emmauksen tyttökodissa	—	24	24	—	1 308	1 308	54.5
Pernasaaren eristyslaitoksessa	1	—	1	181	—	181	181.0
Sippolan koulukodissa	6	—	6	1 521	—	1 521	253.5
Kylänpään tyttökodissa	—	4	4	—	488	488	122.0
Rusutjärven tyttökodissa	—	7	7	—	701	701	100.1
Suvilinnan tyttökodissa	—	11	11	—	3 790	3 790	344.5
Yhteensä	2)310	2)142	2)452	62 695	27 758	90 453	200.1

1) Tähän sisältyy 12 poikaa ja 6 tyttöä, jotka jo kertomusvuoden alussa poistettiin lautakunnan huostasta. — 2) Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran.

Huoltomuoto	Lapsia			Huoltopäiviä			
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Keskim. hoidokkia kohden
<i>Turvattomia</i>							
a) <i>lapsia</i>							
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	435	299	734	79 965	48 160	128 125	174.6
Yksityisissä lastenhuoltolaitoksissa ...	353	291	644	82 592	65 325	147 917	229.7
Sairaaloissa	37	40	77	2 752	2 101	4 853	63.0
Yksityisissä perheissä	337	316	653	96 297	90 728	187 025	286.4
Aistivallis- ja raajarikkoisten hoitoloissa	4	2	6	1 041	517	1 558	259.7
Vajaamielisten hoitoloissa	42	37	79	13 420	12 558	25 978	328.8
Ammattioppilaitoksissa	2	—	2	158	—	158	79.0
b) <i>nuoria henkilöitä</i>							
Perttulan kasvatustaloksessa	1	—	1	365	—	365	365.0
Seimelän tyttökodissa	—	1	1	—	365	365	365.0
Lausteen poikakodissa	1	—	1	1	—	1	1.0
Pohjolan poikakodissa	1	—	1	149	—	149	149.0
<i>Yhteensä</i>	¹⁾ 1 093	¹⁾ 880	¹⁾ 1 973	276 740	219 754	496 494	251.6
Kaikkiaan	¹⁾ 1 393	¹⁾ 1 020	¹⁾ 2 413	339 435	247 512	586 947	243.2

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 1 511 eli 62.6 % ja aviottomia 902 eli 37.4 %. Turvattomiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 59.5 ja 40.5 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 76.5 ja 23.5. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 954:llä eli 63.1 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 439:llä eli 29.1 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 118 eli 7.8 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 394:lla eli 43.7 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 448:llä eli 49.7 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 60:lla eli 6.6 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Ikäänsä nähden jakaantuivat lapset seuraavasti:

Ikä vuoden päättyessä, vuotta	Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia		Turvattomia lapsia		Lapsia kaikkiaan	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Alle 2	—	—	278	14.1	278	11.5
2—6	1	0.2	549	27.8	550	22.8
7—12	47	10.4	600	30.4	642	26.6
13—15	119	26.3	351	17.8	466	19.3
16—17	171	37.9	170	8.6	²⁾ 338	²⁾ 14.0
18—	113	25.0	25	1.3	³⁾ 138	³⁾ 5.7
Tuntematon	1	0.2	—	—	1	0.1
<i>Yhteensä</i>	452	100.0	1 973	100.0	2 413	100.0

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nim. 1 721 eli 74.1 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 66 ja muualla Uudenmaan läänissä 82, joten muualla syntyneitä oli ainoastaan 453 eli 19.5 %. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus oli 1 561:lla eli 64.7 %:lla Helsingissä, 27:lla kaupunkia ympäröivissä kunnissa sekä 39:lla muualla Uudenmaan läänissä. Vain 123:lla oli kotipaikkaoikeus jossakin muussa maan kunnassa, kun taas 218 lapsen hoitokustannukset valtio korvasi.

Jotta saataisiin selvitetynsi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, on heidät ryhmitetty vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ym. ammattityöntekijäin lapsia 934 eli 38.7 %, muiden työntekijäin 494 eli 20.5 %, palvelijoiden 233 eli

¹⁾ Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran. — ²⁾ V:n 1946 kertomukseen on vastaavaan kohtaan virheellisesti merkitty 411 ja 17.2 %; lue 298, 12.5 %. — ³⁾ Samoin 12 ja 0.5 %; lue 125, 5.2 %.

9.7 %, itsenäisten liikkeenharjoittajain 185 eli 7.7 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 274 eli 11.4 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 70 eli 2.9 %.

Kodeissa toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, miksi edellämainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtuva seikka. Ainoastaan 654:ssä eli 27.1 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 279 lasta nimitettiin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistivallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 375 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 1 597:ssä eli 66.2 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 417 eli 17.3 % lapsista otettiin huollettavaksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskky, 402:lta eli 16.7 %:lta oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 192 lasta eli 8.0 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 381 lapsen, 15.8 %:n, vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 114 tapauksessa, 4.7 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 2 122:lla eli 87.9 %:lla suomi, 251:lla eli 10.4 %:lla ruotsi ja 40:lla eli 1.7 %:lla jokin muu kieli.

Suojelukasvatuksen alaiset hoidokit ja niitä varten tarkoitettu laitokset

Suojelukasvatusta tarvitsevat edellä mainituista lautakunnan huostaan otetuista lapsista olivat lastensuojeluviraston suojelukasvatusosaston huollossa ja oli näiden huoltamiseen käytettävissä seuraavat kaupungin ylläpitämät laitokset.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti Sofianlehdossa. Edellinen näistä toimii havainnointimislaitoksena kouluikäisten lasten vastaisiin hoitopaikkoihinsa sijoittamista varten, jota paitsi käytökseltään moitteettomat lapset voivat sen koululaisosastolla asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa. Ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asunnon ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksin jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen. Vastaanottokodissa oli yhteensä 104 ja ammattioppilaskodissa 36 hoitopaikkaa. Kummankin laitoksen johtajana toimi opettaja M. Tuokko apunaan ylikatsastaja M. Pitkänen ja emännöitsijänä neiti E. Gröning. Poikaosaston hoitajana toimi neiti I. Hänninen ja tyttöosaston hoitajana neiti E. Nieminen, kummallakin apunaan hoitajaharjoittelija. Ammattioppilaskotia hoitivat neidit I. Jääskeläinen ja H. Ilvesvaara. Näiden lisäksi oli kaikilla osastoilla yhteinen keittäjä ja leipoja sekä lämmittäjäalonnies, ompelija, 2 pesijää ja 5 palvelijaa.

Ryhtylän koulukoti omine maatiloineen, joka sijaitsee Hausjärven pitäjässä, voi ottaa vastaan 100 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana toimi diplomi-insinööri V. Antila ja opettajina T. R. Reino ja P. Toivonen. Avoinna oleva kolmannen opettajan virka oli oppilaiden satunnaisen vähälukuisuuden johdosta edelleen täyttämättä. Emännöitsijänä oli neiti M. Nurmi. Viidessä eri kotikunnassa asuvien oppilaiden hoitajina toimivat neidit E. Roselius, A. Latva ja A. Ohraniemi. Opetusta eri ammateissa antoivat veistonopettaja L. Keinänen, konepuuseppä I. Saipion avustamana, metallitöidenopettajat L. Aranko, S. Colliander toukokuun 1 p:ään asti ja hänen jälkeensä T. Moisio sekä seppä K. Moisio, räätälimestari K. V. Laakso, suutarimestari J. A. Lampinen, puutarhuri A. Salminen, maataloustöiden johtaja V. Niittylä ja karjakko E. Toivonen. Näiden lisäksi kuului laitoksen toimihenkilöihin keittäjä, leipoja, 2 palvelijaa, 2 pesijää, lämmittäjä, tallimies, navetta-apulainen ja 3 maataloustyöntekijää.

Toivoniemen koulukoti siihen kuuluvine maatiloineen, joka sijaitsee Lohjan pitäjässä on tarkoitettu 40 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka osallistui myös opetukseen, toimi neiti H. Laaksonen. Opettajana oli A. Itkonen heinäkuun 31 p:ään asti sekä emännöitsijänä ja samalla talousaskareiden ohjaajana neiti L. Nummenkorpi. Lastenhoitajana ja samalla käsitöiden opettajana toimi neiti A. Pöysälä. Maanviljelystehtävistä huolehti maataloustöiden johtaja J. Arola tallimiehen ja 1 maataloustyöntekijän avustamana ja navettatöistä karjakko V. Syrjänen käyttäen vanhempia oppilaita apunaan. Lisäksi laitoksessa oli hoitajaharjoittelija ja palvelija, toimien viimeksi mainittu myös puutarhanhoitajana.

Tavolan koulukoti, joka sijaitsee Nummen pitäjässä, on tarkoitettu enintään 25 kehityksensä puolesta apukouluasteella olevalle suomenkieliselle pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa oli 15 sijaa. Osa oppilaista oli sijoitettu täysihoitoon laitoksen lähellä oleviin yksityisiin perheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi J. Jokinen sekä emännöitsijänä ja oppilasasuntolan hoitajana neiti M. Leppäniemi apunaan keittäjä ja palvelija.

Toivolan koulukoti, joka sijaitsee Helsingin pitäjän Pakinkylässä, on tarkoitettu 85 kansakouluikäiselle lapselle. Laitos oli lastensuojeluviraston eri toimistoille osittain yhteinen ja mainitaan siitä lähemmin turvattomien lasten huoltotoimiston yhteydessä.

Poikien eristyslaitos aloitti toimintansa syyskuun 9 p:nä. Laitos on perustettu sellaisten siveellisesti harhaantuneiden nuorten väliaikaista sijoitusta varten, jotka eivät ole soveliaita pidettäväksi vastaanottokodissa ja jotka ovat erikoisen huolellisen valvonnan tarpeessa. Sinne voidaan sijoittaa myös sellaisia nuoria rikoksentekejiä, jotka muutoin tulisivat tutkimusajana olemaan poliisin huostassa tai lääninvankilassa. Laitoksessa on 11 paikkaa. Johtajan tehtäviä hoiti kertomusvuonna oman toimensa ohella nuorisonhuoltaja. Vahtimestarina oli K. J. Tuukko apulaisinaan E. Paju ja I. Ruti. Emäntänä toimi rouva T. Tuukko.

Tietopuolinen opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty pääasiallisesti pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Jatko-opetukseen sisällyttyville käytännöllisillä oppiaineilla oli oma, niitä varten laadittu ohjelmansa.

Koulukotien hoidokit. V:n 1947 aikana oli kaikkiaan 134 suojelukasvatusosaston hoidokkia sijoitettu edellä mainittuihin kaupungin ylläpitämiin koulukoteihin, Toivolaa lukuunottamatta, ja ilmenee oppilaiden vaihtuminen niissä seuraavasta yhdistelmästä:

Koulukoti	L a p s i a					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1946	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1948	Kaikkiaan	Keskim. hoidokkia kohden
Kyttylä	58	23	81	37	44	19 468	240.3
Toivoniemi	20	10	30	5	25	7 817	260.6
Tavola	21	2	23	5	18	6 801	295.7
Yhteensä	99	35	134	47	87	34 086	254.4

Asianomaisten johtajain lastensuojeluvirastoon kuukausittain lähettämien arvostelujen mukaan, joissa eri arvostelijain vaatimusten mahdollinen erilaisuus on luonnollisesti otettava huomioon, käyttäytyi seuraavasta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä koulukotien oppilaista v. 1947 hyvin, tyydyttävästi tai huonosti:

	Ryttylä	Toivoniemi	Tavola
Hyvin	78	73	78
Tyydyttävästi	9	22	15
Huonosti	13	5	7
Yhteensä	100	100	100

Muissa suojelukasvatukseen käytettävissä olleissa laitoksissa vaihtuivat hoidokit seuraavasti:

Hoitokoti	L a p s i a					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1946	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1948	Kaikkiaan	Keskim. hoidokkia kohden
Vastaanottokoti	21	89	110	100	10	5 724	52.0
Eristyslaitos	—	55	55	51	4	810	14.7
Ammattioppilaskoti	23	10	33	8	25	8 969	271.8
Toivolan koulukoti	1	—	1	1	—	251	251.0
Yhteensä	45	154	199	160	39	15 754	79.2

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 181 lasta. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 54 poikaa ja 37 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 49 poikaa ja 41 tyttöä sekä poistettiin 31 poikaa ja 33 tyttöä, joten seuraavaan vuoteen jäi 72 poikaa ja 45 tyttöä. Huoltopäiviä oli 37 528.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa 31 lasta yhteensä 3 085 päivää; 8 poikaa ja 17 tyttöä oli sitäpaitsi ollut jossain muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 4 poikaa ja 3 tyttöä.

Alaikäiset lainrikkogat. Suojelukasvatustoimiston puolesta hoiti nuorista rikosten-tekijöistä annetun lain määräämät tehtävät Vankeusyhdistyksen ylläpitämä nuorison-valvontatoimisto. Tämä suoritti esitutkinnot Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21 vuotta täyttäneinä rangaistavan teon tehneistä, syytteeseen asetetuista ja huolehti mahdollisesti tuomittujen nuorten rikosentekijäin valvonnan järjestelystä sekä lastensuojelulain määräämästä lautakunnan edustuksesta oikeudessa, milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18 vuotiaana rikoksensa tehnyt.

Nuorisonrikollisuuden ehkäisemisessä suojelukasvatustoimisto taasen sai huomattavaa tukea kaupungin nuorisojärjestöiltä ja niiden keskuudestaan muodostamilta Helsingin suomenkieliseltä ja ruotsinkieliseltä nuorisotyötoimikunnalta. Useat järjestöjen jäsenet ja johtohenkilöt samoinkuin eräät muut yksityiset kansalaiset toimivat kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien tai siveellisesti hairahtuneiden alaikäisten vapaaehtoisina valvojina. Näille maksettiin palkkiota 200—250 mk kuukaudessa valvottavaa kohden. Samasta määrärahasta myönnettiin valvottaville tilapäisiä avustuksia, kuten kirjoja ja urheiluvälineitä, tunnustukseksi hyvästä käytöksestä.

Nuorisonrikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot rikospoliisin v:n 1947 aikana tutkimista rikokseen syylliseksi todetuista alaikäisistä henkilöistä:

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Alle 15 vuotiaita	129	14	143
15—17 »	291	64	355
18—20 »	428	143	571
Yhteensä	848	221	1 069

Poliisilaitoksen huolto-osastossa pidätettiin v. 1947 irtolaisuuden takia 76 alle 18 vuotiasta henkilöä, joista poikia 28 ja tyttöjä 48. Pidätyksiä saman henkilön uusiintu-need pidätykset mukaanluettuina oli 96, joista 30 poikia ja 66 tyttöä koskevia.

V:n 1947 aikana saapui huoltolautakunnan alkoholihuolto-osastolle seuraavat tiedot poliisin pidättämistä juopuneista alle 18-vuotiaista: pidätyksiä oli 107, joista 100 poikia ja 7 tyttöä koskevia, ja pidätettynä oli 86 eri henkilöä. Viimeksimainituista oli poikia 79 ja tyttöjä 7.

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15 vuotiaana rikoksensa tehneet sekä joku määrä syytteeseen asetettuja tai tuomittuja 15—17 vuotiaana rikoksen tehneitä viimeksi mainittujen pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteitten varaan tai mahdollisesti tuomittuina oikeusministeriön määräämään valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki edellämainitut irtolaisuuden takia tai juopuneena pidätetyt, lukuunottamatta 2 poikaa, jotka alkoholistilain nojalla jäivät huoltolautakunnan huollettaviksi.

Kaikkiaan saapui v:n 1947 aikana 939 suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia koskevaa ilmoitusta, jotka ilmoitusten tekijäin ja ilmoitusten syiden mukaan ryhmittäivät seuraavasti:

	Alle 16 v.		16—17 v.		Kaikkiaan		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
<i>Ilmoituksen tekijä</i>							
Kouluviranomainen	54	27	1	2	55	29	84
Poliisi- tai oikeusviranomainen	204	39	129	97	333	136	469
Huoltoviranomainen	15	3	52	8	67	11	78
Lastensuojeluviranomainen	37	7	28	10	65	17	82
Yksityinen henkilö	59	37	56	74	115	111	226
V. 1947 saap. ilm. yhteensä	369	113	266	191	635	304	939

	Alle 16 v.		16—17 v.		Kaikkiaan		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
<i>Ilmoituksen syy</i>							
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:							
Luvaton ansiotoimi	—	—	—	—	—	—	—
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	44	25	—	—	44	25	69
Lsl. 8 § 2 mom.:							
Rangaistava teko:							
Syyttäjän käsittelemättä	196	27	11	10	207	37	244
Syyttäjä jättänyt syyttämättä, LNR 2 §	—	—	—	—	—	—	—
Oikeus jättänyt tuomitsematta, LNR 3 §	5	—	4	—	9	—	9
Havaittu irtolaiseksi	83	54	86	147	169	201	370
Ehdollinen tuomio	13	2	38	12	51	14	65
Tavattu juopuneena	18	2	124	19	142	21	163
Muu syy	10	3	3	3	13	6	19
V. 1947 saap. ilm. yhteensä	369	113	266	191	635	304	939
V:sta 1946 jäljellä olevia ilm.	35	3	9	6	44	9	53
Kaikkiaan	404	116	275	197	679	313	992
<i>Kohdistetut toimenpiteet</i>							
Osaston päättämä tai vahvistama toimenpide:							
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus	131	30	75	42	206	72	278
Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta	3	1	1	—	4	1	5
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta:							
Toimitettu kotikuntaansa	24	9	18	21	42	30	72
Toimitettu lääkärin hoitoon	3	1	2	2	5	3	8
Muu toimenpide	4	1	10	2	14	3	17
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suojeluvallan määrääminen	53	21	27	42	80	63	143
Lsl. 11 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen, sopimuksen nojalla ..	32	5	8	14	40	19	59
Lsl. 12 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen, lastensuojelulautakunnan päätöksen nojalla	16	7	7	8	23	15	38
Nuorisonhuoltajan toimenpide tai ei mitään toimenpidettä	104	33	119	56	223	89	312
V. 1947 käsiteltyjä ilmoituksia yhteensä	370	108	267	187	637	295	932
V:een 1948 jääneitä ilmoituksia	34	8	8	10	42	18	60
Kaikkiaan	404	116	275	197	679	313	992

Ilmoitukset koskivat 799 lasta, nimittäin 550 poikaa, joista 329 alle 15 vuotiasta ja 221 16—17 vuotiasta sekä 249 tyttöä, joista 99 alle 15 vuotiasta ja 150 16—17 vuotiasta.

Tutkimuksen yhteydessä pyydettiin psykiatrilääkärin lausunto kaupungin lastenpsykiatrilta 157, Malmin kasvatusneuvolalta 21, Samfundet Folkhälsan i svenska Finland nimisen järjestön mentaalihygieniseltä neuvonta-asemalta 10, Kivelän sairaalan hermo- ja mielitautiosaston lääkäriltä 13, yhteensä 201 tapauksessa, minkä lisäksi eräitä hoidokkeja ohjattiin psykiatrilääkärin yksityisvastaanotolle.

Pysyväisessä valvonnassa olleet näkyvät seuraavasta taulukosta:

	Suojeluvalvonnan alaisia		Laitoshuollon jälkivalvonnan alaisia tai perheisiin sijoitettuja		Valvottavia kaikkiaan		
	Valvojan ollessa				Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
	Lastensuojeluviranomainen	Yksityinen henkilö	Lastensuojeluviranomainen	Yksityinen henkilö			
Jäljellä v:sta 1946	124	33	43	4	140	64	204
V. 1947 valvontaan tulleita	132	15	45	9	123	78	201
Yhteensä	256	48	88	13	263	142	405
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avioliittoon, kuoli tai valvonnan määräaika päättyi	15	6	8	3	16	16	32
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	22	13	10	—	33	12	45
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin jälleen lastensuojelulaitokseen	28	4	7	1	20	20	40
Valvonta lopetettiin tuloksettomana ...	—	—	1	—	1	—	1
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huoltolautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto-osaston huollettavaksi ..	13	—	4	1	13	5	18
V:een 1948 jääneitä	178	25	58	8	180	89	269
Yhteensä	256	48	88	13	263	142	405

Ansiotyötä koskevan luvan myönsi suojelukasvatusosasto 76 alaikäiselle henkilölle. Suojelukasvatusosasto piti v. 1947 18 kokousta.

Suojelukasvatusoimiston lastensuojelulaitoksiin tai maksulliseen perhehoitoon sijoittamat lapset ja nuoret henkilöt ilmenevät sivulla 8 olevasta taulukosta.

Laitoksista poistettujen tyttöjen jälkihuoltoa varten on suojelukasvatusoimistossa lokakuun 1 p:stä lähtien ollut sosiaaliministeriön palkkaama naispuolinen työntekijä.

Turvattomain lasten huoltotoimiston hoidokit ja lastenkodit

Kuten sivulla 5 esitetystä yhdistelmästä näkyy, oli turvattomain lasten huoltotoimiston hoivissa kertomusvuoden aikana yhteensä 1 973 (vuotta aikaisemmin 2 004) köyhäinhoidollista, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista suurin osa eli 1 297 (1 278) lasta oli sijoitettu yksityishoitoon, nimittäin 653 (644) yksityisiin perheisiin ja 644 (634) yksityisiin lastenkoteihin. Koska varsinkaan hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille ole aina heti sopivaa kasvatuskotiä saatavissa, oli toimiston käytävissä seuraavat lastenkodit:

Sofianlehdon pikkulastenkodissa on eri osastoillaan yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2 vuoden ikäisille lapsille. Kodin johtajana toimi neiti L. Härmälä ja emännöitsijänä neiti A. Kortteisto. Eri osastoja hoitivat neidit T. Hamara, I. Karjalainen, S. Peura ja S. Pirkkalainen. Heidän apunaan toimi 10 ammattitaitoista lastenhoitajaa ja 15 palkatonta hoitajajarjoittelijaa kuusi kuukautta käsittävissä vuoroissa. Lisäksi kuului tämän laitoksen henkilökuntaan ompelija, keittäjä, 5 palvelijaa, 2 pesijää ja lämmittäjä-talonmies.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoinen on 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu pääasiallisesti lastentarhaiässä oleville normaalikykyisille lapsille. Kodin johtajana toimi neiti M. Ritvanen sekä lastenhoitajina neidit A. Carlén, K. Nyholm, T. Pertto, A. Järvinen ja K. Kontio. Näiden lisäksi kuului lastenkodin henkilökuntaan ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Kullatorpan lastenkodissa hitaammin kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaiässä olevia lapsia varten on niinkään 35 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli neiti A. Orola ja lastenhoitajina toimivat neidit K. Koivula, E. Raivo, A. Valkonen ja A. Westlin. Lisäksi oli tässäkin lastenkodissa ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Malmin lastenkodissa hoidettiin vuoden kuluessa 72 lasta, joista kouluikäisiä 28 ja 2—6 vuotiaita 44. Kodin johtajana oli neiti E. Hytönen ja lastenhoitajina K. Suosalmi, J. Olkkonen ja A. Luukkanen. Sitäpaitsi kuului lastenkodin henkilökuntaan 2 apulaishoitajaa, keittäjä ja keittiöapulainen, ompelija, pesijä, siivoaja ja talonmies-lämmitäjä.

Toivolan koulukoti Helsingin pitäjän Pakinkylässä omine maatalouksineen oli tarkoitettu enintään 85 huonohoitaiselle kansakouluikäiselle lapselle. Laitoksessa toimi vain suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu, koska sinne sijoitetut ruotsinkieliset lapset voivat opiskella koulukodin lähellä sijaitsevassa Oulunkylän ruotsinkielisessä kansakoulussa. Koulukodin johtajana toimi V. Ilasmaa sekä toimistoapulaisena neiti S. Manni. Opettajina toimivat V. Kivisalo sekä H. Lummaa ja näiden lisäksi rouvat K. Ilasmaa ja L. Kivisalo. Tässäkin koulukodissa oli kolme eri oppilasasuntolaa, joiden hoitajina toimivat neidit A. Eskola, H. Hirvonen ja I. Kallio. Lisäksi oli laitoksen aitauksen ulkopuolella sijaitsevaan rakennukseen järjestetty alakäisistä lainrikkokista heidän asiainsa tutkintoaikana huolehtiva eristysosasto, jota hoiti laitoksen puuseppäkatsastaja M. Larjala. Koulukodin emännöitsijänä toimi rouva L. Vilkuna ja maataloustöiden johtajana P. Karvia sekä puutarhurina J. E. Lindqvist. Sitäpaitsi kuului laitoksen henkilökuntaan suutari, maataloustöiden johtajan apulainen, ompelija, keittäjä, karjakko ja 5 palvelijaa.

Vastaanottokodin koululaisosastolle sijoitetut köyhäinhoidolliset lapset kävivät kaupungin kansakouluissa.

Lastenkotien valvonnasta huolehti lähinnä lastenhuollontarkastaja naistarkastajain avustamana. Lasten terveydenhoidon tarkastus sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissäkin kodeissa kuului lautakunnan lääkärille.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin lastenkodeissa v:n 1947 aikana selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Sofian- lehdon pikku- lastenkoti	Reijolan lastenkoti	Kulla- torpan lastenkoti	Malmin lastenkoti	Toivolan koulukoti	Vastaan- ottokodin koululais- osasto	Yhteensä
V:sta 1946 hoitoon jääneitä	103	29	37	33	77	59	338
V. 1947 hoitoon otettuja	193	98	5	36	17	90	439
Yhteensä	296	127	42	69	94	149	777
Näistä:							
a) Edelleen toimiston hoidossa ollon:							
sijoitettiin yksityishoitoon	1	2	—	—	1	13	17
siirrettiin toiseen lastenkotiin.	38	25	2	9	3	34	111
toimitettiin sairaalaan	14	—	2	—	1	2	19
b) Toimiston hoidosta poistet- tuina:							
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	106	50	1	18	4	18	197
luovutettiin toisten maksutto- maan hoitoon	19	17	—	—	3	13	52
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	3	3	—	—	—	—	6
lähetettiin muihin lastenhuol- tolaitoksiin	—	—	2	2	2	4	10
kuoli	14	—	1	1	—	—	16
poistettiin muista syistä	—	—	—	—	2	9	11
Poistettuja yhteensä	195	97	8	30	16	93	439
V:een 1948 jääneitä	101	30	34	39	78	56	338

Yksityishoitoon sijoitetut normaalilapset. Yksityisiin lastenkoteihin ja yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. V. 1947 hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana on ollut useammassa hoitopaikassa. Näin on asianlaita maaseudulle yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 1 lapseen nähden, Helsinkiin yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 2 lapseen nähden, Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettuun 3 lapseen nähden ja maaseudun yksityisiin perheisiin sijoitettuun 2 lapseen nähden.

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuja lapsia		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseudulle	Helsinkiin	Maaseudulle	
V:sta 1946 hoitoon jääneitä	224	181	181	319	905
V. 1947 hoitoon otettuja	185	74	77	82	418
Yhteensä	409	255	258	401	1 323
Näistä					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	5	7	5	1	18
siirrettiin kunnan lastenkotiin	4	22	3	6	35
siirrettiin yksityisiin lastenkoteihin	4	18	3	1	26
siirrettiin sairaalaan	4	5	—	—	9
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin työhuolto-osastolle	—	—	2	—	2
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon ..	1	1	2	1	5
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	130	34	17	19	200
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	—	2	—	2	4
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	1	—	1	3	5
pääsi ottopapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	10	8	12	15	45
poistettiin työkykyisiksi tultuaan	15	11	29	36	91
poistettiin muista syistä	—	1	—	—	1
kuoli	2	—	—	1	3
Poistettuja yhteensä	176	109	74	85	444
V:een 1948 jääneitä	233	146	184	316	879

Mitä muissa laitoksissa hoidettuihin lapsiin tulee, mainittakoon, että Överbyn ammattikoulussa oli 1 poika 50 päivää ja Leppävaarassa sijaitsevassa valtion ammattikoulussa 1 poika 108 päivää. Molemmat jäivät seuraavaan vuoteen.

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaisensa luokse. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja huoltolautakuntien välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston kodissakävijät ja lastenhoidon neuvoloiden hoitajat, kun taasen maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset huoltolautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myöskin lastenhuollontarkastaja apulaisineen koetti eri seuduille tekemillään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatusta ja hoitoa kasvatuskodeissa oli lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Huonoiksi näyttäytyneistä hoitopaikoista siirrettiin lapset parempiin kasvatuskoteihin tai asiallisten syiden vaatiessa myöskin kaupungin omiin lastenhuoltolaitoksiin.

Aistivallisia, raajarikkoisia ja vajaamielisiä lapsia oli turvattomain lasten huoltoimiston huollossa yhteensä 85 seuraavassa taulukossa mainituissa laitoksissa, ollen näihin nähden huomattava, että sokeain-, kuuromykkäin- ja raajarikkoisten kouluissa olleet lapset viettivät lomansa jossain muualla.

Laitos	L a p s i a								Huoltopäiviä		
	Jäljellä v:sta 1946		Uusia		Yhteensä	Eronneita		Jäljellä v:een 1948		Kaikkiaan	Keskimäärin hoitokkia kohen
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		
Turun kuuromykkäinkoulu	1	—	—	—	1	—	—	1	—	365	365.0
Mikkelin kuuromykkäinkoulu	—	—	1	—	1	1	—	—	—	249	249.0
Jyväskylän kuuromykkäinkoulu	—	—	1	—	1	1	—	—	—	183	183.0
Raajarikkoisten huoltolaitos	—	—	1	—	1	1	—	—	—	244	244.0
Helsingin sokeainkoulu	—	—	—	2	2	—	—	—	2	517	258.5
Toivolän vajaamielisten kasvatuskoti Muhoksella	5	—	5	—	10	1	—	9	—	2 793	279.3
Suomen kirkon sisälähetysseuran diakonissalaitos Kuopiossa	5	5	—	—	10	1	2	4	3	3 008	300.8
Helsingin diakonissalaitos	20	21	1	1	43	2	1	19	21	14 873	345.9
Vaajasalon langettavatautisten parantola	3	1	—	—	4	1	—	2	1	1 169	292.3
Oulun kaatumatautisten huoltokoti ..	2	—	1	—	3	—	—	3	—	1 095	365.0
Kuhankosken tyttökoti Laukaassa ...	—	9	—	—	9	—	3	—	6	3 040	337.8
Yhteensä	36	36	10	3	85	8	6	38	33	27 536	324.0

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi toimitti lautakunta 30 kansakoulukurssin suorittaneelle yksityishoitoon sijoitetulle lapselle tilaisuuden saada taipumustensa mukaista ammatillista jatko-opetusta seminaareissa, kauppa-, maamies- ja talouskouluissa, konekirjoituskursseilla tai erilaisiin käsityöammatteihin valmistavissa laitoksissa, käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 367 024: 35 mk, josta saatiin sosiaaliministeriöltä 142 000 mk:n suuruinen korvaus.

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

Sijoitusalue	L a p s i a				
	Jäljellä v:sta 1946	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1948
Hyvinkää	3	2	5	—	5
Espoo	6	2	8	4	4
Kirkkonummi	6	—	6	—	6
Siuntio	4	—	4	—	4
Vihti	23	—	23	7	16
Helsingin pitäjä	12	1	13	6	7
Tuusula	10	3	13	1	12
Sipoo	3	—	3	2	1
Nurmijärvi	24	8	32	5	27
Ylivieska	2	—	2	1	1
Somero	62	13	75	13	62
Nurmo	7	—	7	2	5
Mäntsälä	12	—	12	1	11
Joroinen	1	—	1	—	1
Lohja	5	—	5	1	4
Nummi	8	—	8	2	6
Eri kunnat	¹⁾ 131	53	184	40	144
Yhteensä	319	82	401	85	316

Paikallisasiamiehinä toimivat neiti F. Berg Helsingin pitäjässä, rouva J. Carlberg Espoossa, neiti M. Hoffman Kirkkonummella, rouva A. Olin Vihdissä, neidit J. Bergström Siuntiossa, H. Savimaa Tuusulassa, I. Saarikoski Nurmossa, H. Jaantila Lohjalla, rouva

¹⁾ Tähän lukuun sisältyi v:n 1946 lopussa Hyvinkäälle ja Nummelle sijoitetut 11 lasta.

I. Jalava Nurmijärvellä, filosofian maisteri M. Pettersson Sipoossa, terveysisä E. M. Silver Hyvinkäällä, opettajat I. Hyyti Mäntsälässä ja T. Saarinen Nummella, kansanopiston johtaja J. Kytömäki Ylivieskassa ja kanttori H. Kantola Somerolla.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 77 lasta 4 853 päivää; näistä yksin omaan sairaalahoitoa saaneita oli 6 poikaa ja 3 tyttöä, 1 171 hoitopäivää. Seuraavan vuoteen jäi sairaaloihin 7 poikaa ja 8 tyttöä.

Edellisestä vuodesta oli turvattomain lasten huoltotoimiston hoidossa 1 333 lasta, kertomusvuoden aikana otettiin toimiston huostaan 640 lasta ja poistettiin 656 lasta, joten, kuten jo aikaisemmin esitetystä yhdistelmästä näkyy, toimiston hoiviin v:een 1948 jäi yhteensä 1 317 lasta, joista 3 aistiviallista ja 68 vajaamielistä.

Hoitomaksut yksityisiin perheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatustavan mukaan sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 850 mk:sta 2 000 mk:aan kuukaudelta. Tuberkuloottisten lasten hoidosta maksettiin lastenkoti Droppenille 50—70 mk päivältä. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoito- ja matkakustannukset kuin myöskin hellyttävissä tapauksissa myönnetty vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaalikykyiset lapset aikaisemmin selostettuine jatko-opetuksineen maksamaan yhteensä 14 590 838: 65 mk eli keskimäärin 7 396 mk vuodessa kutakin lasta kohden — maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta perittyjä korvauksia sekä valtiolta ammattiopetuskustannuksiin saatua osuutta lukuunottamatta.

Lasten kesävirkestystoiminta

Saadakseen varattomimpienkin perheiden lapsille tilaisuuden päästä kesäksi maalle annettiin lastensuojelulautakunnan toimesta rautatielippuja 15 vuotta nuoremmille lapsille ja aivan pienten lasten saattajille. Näin jaettiin lippuja kaikkiaan 530, joista 449 lapsille ja 81 saattajille. Edelleen sellaisille lapsille, joiden vanhemmilla ei ollut sukulaisia tai tuttavuuksia, jotka olisivat ottaneet lapset hoitoonsa ilman maksua, hankittiin vanhempien avustuksella joukko maksuttomia ja maksullisiakin kesäkoteja, jolloin turvattomain lasten huolto-osasto välitti hoitomaksut. Useimmissa tapauksissa lapset saivat olla koko kesän maalla; vain poikkeustapauksissa oli oleskelu lyhyempiaikaista. Ennen lasten maalle lähettämistä toimitettiin terveystarkastus. Se tapahtui osittain lastentarhoissa, mutta useimmat lapset tutki kuitenkin lautakunnan lääkäri joko lastensuojeluvirastossa tai omalla vastaanotollaan.

Edellä mainittujen matkalippujen hinnoista 122 166 mk:sta valtio korvasi puolet, joten kaupungin osuudeksi jäi 61 083 mk.

Sellaisille lapsille, jotka eivät syystä tai toisesta päässeet maalle, järjestettiin leikkikenttätöimintää eri puolilla kaupunkia, nim. Vallilassa, Eläintarhassa, Hietarannassa, Kaivopuistossa, Toukolassa, Taka-Töölössä ja Pirkkolan omakotialueella, kaikkiaan 7 eri kentällä. Näille ilmoittautuneita lapsia oli yhteensä 2 600. Keskimäärin päivää kohden koko kesän aikana pysytteli kentillä 756 lasta, jakaantuen kutakin kenttää kohden seuraavasti: Eläintarha 160, Hiekkaranta 135, Pirkkola 127, Kaivopuisto 107, Töölö 81, Vallila 73, Toukola 73. Suurin lapsiluku päivässä oli kaikilla kentillä yhteensä 2 285. Lapset saivat kerran päivässä keittoruokaa, jonka oli valmistanut Helsingin kaupungin elintarvikekeskus. Leikkikentät olivat avoimia kolme kesäkuukautta klo 10—15.

Aviottomain lasten huoltotoimisto

Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten huoltotoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat edelleenkin aviottomain lasten tiedusteleminen ja luettelointi, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen, elatusmaksujen periminen, äitien opastaminen lastenhoidossa sekä lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen.

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen lasten luku oli seuraava:

V:sta 1946 jäljellä olevia	3 159	Luettelosta poistettuja	677
Uusia hoidokkeja	590	V:een 1948 jääneitä	3 072

Toimiston saatua tietoonsa aviottoman lapsen syntymisen tai siirtymisen kaupunkiin taikka aviottoman äidin raskauden merkittiin pääasiassa äidin ilmoituksen perusteella luetteloon tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja elatusvelvollisesta sekä ne todisteet, jotka äiti saattoi esittää elatusvelvollisuuden selvittämiseksi. Näihin tietoihin perustuvat seuraavat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätystä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Siviilisäädyn mukaan:	Äitejä	Elatusvelvollisia
Naimattomia	2 762	1 460
Leskiä tai laillisesti eronneita	253	200
Naineita	37	619
Tietoja puuttuu	20	793
	Yhteensä	3 072
		3 072

Iän mukaan:

—15 vuotiaita.....	3	—
16—19 »	275	85
20—24 »	1 043	592
25—29 »	805	617
30—34 »	553	455
35—39 »	284	289
40—49 »	89	248
50— »	—	73
Tietoja puuttuu	20	713
	Yhteensä	3 072
		3 072

Ammatin mukaan:

Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia.....	46	163
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia.....	37	165
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	208	174
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	438	239
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	874	876
Muita työntekijöitä	260	390
Merimiehiä ja kalastajia	—	108
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	71	223
Yksityisten palvelijoita	792	—
Muun elinkeinon harjoittajia	26	15
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	320	719
	Yhteensä	3 072
		3 072

Lasten sijoittamisessa avustivat äitejä naistarkastajat, jotka yksityisesti tiedustelemalla tai sanomalehdissä ilmoittamalla hankkivat sopivia hoitokoteja. Hoitokustannusten suorittaminen tuotti luonnollisesti varattomille äideille suuria vaikeuksia, minkä vuoksi ne useimmissa tapauksissa suoritettiin lautakunnan puolesta ja velottiin elatusvelvollisilta sopimusten tai tuomioiden sekä äideiltä maksukyvyyn mukaan.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat kodissakävijät ja lastenhoidonneuvolain hoitajat käyden tarkastamassa nuorempien lasten hoitopaikkoja kerran kuukaudessa ja vanhempien vähintään 4 kertaa vuodessa. Tällöin seurattiin lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä annettiin äideille ohjeita lasten järkipärisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Milloin lapset katsottiin olevan sairashoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Kodissakävijäin ja lastenhoidonneuvolain hoitajien tiedonantojen mukaan lasten hoito-olot olivat seuraavat:

Äitinsä luona olevista lapsista sai:	%	Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	76.5	Hyvän hoidon	82.8
Suhteellisen hyvän hoidon	22.8	Suhteellisen hyvän hoidon	17.2
Epätyydyttävän hoidon	0.7	Epätyydyttävän hoidon	—
Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
Hyvässä kunnossa	71.6	Hyvässä kunnossa	73.1
Suhteellisen hyvässä kunnossa	25.1	Suhteellisen hyvässä kunnossa	25.4
Epätyydyttävässä kunnossa	3.3	Epätyydyttävässä kunnossa	1.5

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli v:n 1947 aikana 61, joista kuollessaan 42 oli sairaalassa, 7 lastenkodissa, 4 kotona, 2 hoitokodissa ja 6 lapsen kuolinpaikka oli tuntematon.

Kuoleman syy:		Kuoleman syy:	
Keskosia.....	12	Synnytyksen yhteydessä	4
Äkillinen maha- ja suolitulehdus	11	Aivokalvontulehdus	3
Ravintomyrkytys	7	Vatsainfluenssa	1
Keltatauti	2	Mahaportinkouristus	1
Keuhkokuume	3	Suolisolmu	1
Kuppatauti	1	Äkkikuolema	1
Synnytyskouristus	1	Tuberkuloosi	1
Synnynnäinen heikkous	2	Hukkuminen	4
Sydämen läppävika	1	Tuntematon	4
Synnynnäinen sydänvika	1		
		Yhteensä	61

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja tavallisesti äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskeisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi määrajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskeisellä ja lautakunnan hyväksymällä sopimuksella 219 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 8.

Oikeudessa oli edellisestä vuodesta siirtyneitä juttuja vireillä 31 ja uusia haasteita otettiin 225. Koska näistä 49 tapauksessa ei vastaajaa saatu laillisesti haastetuksi ja kun 26 juttua sovittiin sekä 36 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin siis oikeudessa lopullisesti 145 elatuskannetta. Näistä oli aikaisemmin tehtyjen sopimusten tai oikeuden päätösten varassa olleiden elatusapumaksujen korotuksia 16. Jutuista voitettiin 127, hävittiin 9 riittämättömien todistusten vuoksi ja 9 tapauksessa oli samasta syystä tai siksi, että lapsen äiti kieltäytyi antamasta selvitykseen tarpeellista tietoa, oikeudenkäynnistä toistaiseksi luovuttava, koska hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 360 kertaa.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muillekin huoltoviranomaisille pyynnöstä virka-apua lastenvalvojen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyynnöiden kokonaismäärä oli 324.

Lähetettyjen kirjeiden luku, kuten toisessa yhteydessä jo on mainittu, oli kertomusvuonna 9 856.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

T u l o t:

Säästö v:sta 1946:			
Juoksevan tilin ja kassan saldo	mk	365 105	
Valvottujen säästötilien saldo	»	2 821 765	3 186 870
Helsinkiäisten suorittamat elatusmaksut			8 651 201
		siirto mk	11 838 071

	siirto mk	11 838 071
Ulkokuntalaisten suorittamat elatusmaksut		20 747
Kunnalle suoritettavat korvaukset		1 739 844
Käyttövarat oikeuskuluihin		138 709
» tilapäisiin avustuksiin		60 241
Oikeuskulujen korvaukset		235 762
Tilapäisten avustusten korvaukset		48 306
	<u>Yhteensä, mk</u>	<u>14 081 680</u>

M e n o t:

Helsingiläisille äideille suoritettu lastenhoitoavustus		8 385 788
Ulkokuntien lastenvalvojille suoritettut maksut		20 747
Kunnalle suoritettut:		
elatusmaksukorvaukset		1 739 844
oikeuskulujen korvaukset		374 471
tilapäisten avustusten korvaukset		108 547
Siirto v:een 1948:		
Juoksevan tilin ja kassan saldo	245 459	
Valvottujen säästötilien saldo	3 206 824	3 452 283
	<u>Yhteensä, mk</u>	<u>14 081 680</u>

Tilapäiset avustukset. Aviottomain lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi sekä lastenvalvojan oikeus- ym. kuluihin oli toimiston käytettäväksi varattu lautakunnan menoarvioon 235 000 mk:n suuruinen määräraha, mutta tarvittiin tähän 284 067: 75 mk, minkä käyttö sisältyy edellä olevaan tiliselvitykseen. Tämän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista 900 mk kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettäville äideille. Helsingissä yksityisiin perheisiin sijoitetuille lapsille ja heidän hoitajilleen järjestettiin yhteinen joulujuhla.

Holhoussehtävät. Erityisten holhousmääräysten perusteella oli lastenvalvojan holhouksen alaisena kertomusvuonna 23 alaikäistä. Näistä oli varattomia 3 ja 20 alaikäisellä oli holhouslautakunnalle tilitettäviä varoja.

Ottolapsiksi hyviin, lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin asianomaisten äitien suostumuksella 100 (123) aviotonta lasta.

Kasvattilapset

Lastensuojelulain säännösten mukaan tulee lastensuojelulautakunnan valvoa toiminta-alueellaan olevien kasvattilasten hoitoa ja kasvatusta. Näillä tarkoitetaan sellaisia lapsia, joita yksityiset ilman lastensuojelu- tai huoltolautakunnan välitystä ovat jättäneet vieraan henkilön tai jonkun sukulaisensa hoitoon joko ilman hoitomaksua tai korvausta vastaan. Lastensuojelulautakunnan valvonnan alaisina oli kertomusvuonna yhteensä 582 (613) kasvattilasta, joista poikia 266 (281) ja tyttöjä 316 (332). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 391 (382) ja aviolapsia 191 (231). Suurin osa kasvattilapsista oli sukulaistensa luona hoidettavana ja lastensuojeluviraston kodissakävijät huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Äitiysavustukset ja perhelisät

Äitiysavustukset. V:n 1947 aikana oli erityishuolto-osastolla 24 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 5 890 (edellisenä vuonna 5 667) äitiysavustusanomusta. Anomuksista hyväksyttiin 5 844 (5 656) ja hylättiin 46 (11). Äitiysavustuksen määrä oli 2 000 mk syntynyttä lasta kohden. Vuoden alusta hyväksyi lautakunta ns. harkintaverorajaksi 1 200 äyriä, mikä raja heinäkuun alusta korotettiin 1 500 äyriksi. Rajan ylittävissä tapauksissa oli anomukseen liitettävä tarkka selvitys anojan ja hänen miehensä tuloista ja muista avustuksen myöntämiseen vaikuttavista seikoista, joista myöskin kotikäynneillä otettiin selvää. Seuraavasta taulukosta ilmenee anojien ja heidän miestensä veroäyrien määrä:

Veroäyryjä	Anojia	Veroäyryjä	Anojia
—	516	1 001—1 500	901
1— 500	1 891	1 501—	216
501—1 000	2 366		
			Yhteensä 5 890

Anomuksia ottivat vastaan lastensuojeluviraston lisäksi äitiys- ja lastenneuvolat sekä liitosalueen kättilöt. Lastensuojeluvirastoon jätettiin 1 541 (1 225) ja neuvonta-asemille 4 349 (4 442) anomusta, joista viimeksimainituista Töölön 37 (568) ja Toukolan 131 (169) sekä Marian sairaalan neuvolaan 23 (82); Lastenlinnan neuvolaan 15 (27), Helsingin kaupungin äitiysneuvoloihin: Harjutorin 6:ssa olevaan 380 (575), Hauhontien 8:ssa olevaan 284 (304), Pohjolankadun 1:ssä olevaan 225 (87), Unioninkadun 45:ssä olevaan 762 (813) sekä Loviisankadun 6—8:ssa olevaan 383 (54). Pasilan Maitopisaraan jätettiin 23 (40) ja Arkadiankadun 27:n lastenneuvolaan 28 (35) anomusta. Naisten klinikan äitiysneuvola, joka avattiin vuoden alusta, otti vastaan 402 anomusta. Töölön neuvola lopettikin tämän jälkeen äitiysavustusten vastaanoton ja jakelun ja asiakkaat siirtyivät naistenklinikan toimintapiiriin. Kättilöopiston äitiysneuvolaan jätettiin 743 (695) anomusta. Ns. liitosalueella jätettiin Malmin lastensuojelutoimistoon 424 (455) ja Lauttasaaren 109 (119), Munkkiniemen 61 (80), Haagan 63 (72), Oulunkylän 95 (120), Pakilan 109 (85) ja Pitäjänmäen äitiysneuvoloihin 52 (44) anomusta. Muulta liitosalueelta tulleet anomukset käsiteltiin ja avustukset maksettiin lastensuojeluvirastossa.

Äitiysavustusten hakijoista oli 5 545 (5 341) naimisissa olevaa ja 345 (326) naimatonta. 75 (76) anojaa synnytti kaksoset ja kaksi anojaa kolmoset. Äitiysavustuksen anojain tai heidän miestensä ammatti ilmenee seuraavasta asetelmasta:

Virkamiehiä ja opiskelijoita	1 272	Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä ..	2 357
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	67	Kotiapulaisia	113
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	610	Muita työntekijöitä	678
Autonkuljettajia	444	Tietoja puuttuu	349

Yhteensä 5 890

V:n 1947 loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 11 261 000 mk. Luontoisavustuksia annettiin 2 180 850 mk:n arvosta. Luontoisavustukset olivat 1 000 mk:n arvoisia, aikaisempia huomattavasti kangaspitoisempia lastenvaatteita sisältäviä pakkauksia. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin edelleenkin kaupungin kustannuksella.

Perhelisät. Vuoden aikana käsiteltiin 1 368 (edellisenä vuonna 963) perhelisäanomusta, joista 329 (213) oli leskien ja 49 (23) työkyvyttömiä anomuksia. Näistä hylättiin 12 (17), joista 6 tapauksessa veroäyriä määrä huomattavasti ylitti ylimmän sallitun rajan, 5 tapauksessa ei perheen huollettavana ollut perhelisän saantiin oikeuttavaa määrää lapsia ja yhdessä tapauksessa ei kotia oltu hyväksytty kasvatuskodiksi. Verotettavan tulon raja oli 4-lapsisella perheellä 800, 5-lapsisella 960, 6-lapsisella 1 120 jne. Kaksilapsisella leskiperheellä oli veroraja 558, 3-lapsisella 670 jne. Perhelisää saaneista perheistä oli 150 (27) sellaisia, joille lastensuojelulautakunta myönsi perhelisän harkinnan perusteella, vaikka maksuunpantujen veroäyriä määrä ylitti valtioneuvoston vahvistaman enimmäismäärän. Perhelisän määrä oli 2 800 mk lasta kohden. Perhelisän hakijoilla oli perhelisään oikeutettuja lapsia yhteensä 5 556 (4 081), joista 5 433 alle 16-vuotiasta ja 123 (85) sellaista 16 vuotta täyttäneitä, mutta alle 20-vuotiasta, jotka huomioitiin perhelisää myönnettäessä sen takia, että he jatkoivat koulunkäyntiään tai opintojaan sekä 5 (1) sellaista 16 vuotta täyttäneitä lasta, jotka huomioitiin työkyvyttömyyden takia. Perhelisän hakijoiden lapset jakaantuivat eri suuruisiin perheisiin seuraavasti:

Lasta perhettä kohden	Perheitä	Lasta perhettä kohden	Perheitä
2	189	6	92
3	118	7	31
4	649	8	9
5	279	9	1

Yhteensä 1 368

Ammatin mukaan jakaantuivat perheliän hakijat seuraavasti:

Valtion, kunnan tai seurakunnan vi-		Työnjohtotasemassa olevia	37
ran- ja toimenhaltijoita	163	Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä...	532
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	16	Muita työntekijöitä	170
Liike- ja varastoapulaisia	100	Leskiä, työkyvyttömiä ja muita il-	
Autonkuljettajia	83	man ammattia olevia	267
		Yhteensä	1 368

Kertomusvuonna suoritetusta koko perheliämäärästä 5 772 900 mk:sta jaettiin suurille perheille 4 045 300 mk, leskiperheille 1 457 400 mk ja työkyvyttömiä perheille 270 200 mk. Luontoisavustuksia hankki perheliätoimisto 560 500 mk:n, Väestöliitto 1 523 000 mk:n ja anojat itse 3 689 400 mk:n arvosta. Perheliästä käytettiin viljelysten edistämiseen 2 400 mk, kotieläimiin ja niiden rehuun 76 800 mk, asuinrakennusten kunnostamiseen 119 400 mk, sänkyihin ja vuodevaatteisiin 1 755 350 mk, huonekaluihin 244 050 mk, astiastoihin ja muihin taloustarvikkeisiin 86 650 mk, vaatetukseen 3 135 200 mk, elintarvikkeisiin 72 000 mk sekä muihin luontoissuorituksiin 281 050 mk.

Perheliän hakijoitten luo tehtiin vuoden kuluessa 2 075 (1 236) kotikäyntiä, joilla kodissakävijä tutustui perheen taloudellisiin ja terveydellisiin olosuhteisiin ja neuvotteli perheliän tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä. Liitosalueella asuvista perheistä pyydettiin tarvittaessa paikallisten terveysisarien lausunto.

Kuten toisessa yhteydessä on jo mainittu, lähetti lastensuojeluviraston äitiysavustus- ja perheliätoimisto kertomusvuoden aikana 10 392 (6 713) kirjettä.

Työhuoltotoimisto

Sotaorpojen huolto. Työhuolto-osasto teki entiseen tapaan sotaorpojen työhuollosta annetun lain mukaisesti helsinkiläisten sotaorpojen puolesta sosiaaliministeriölle esityksiä työhuollon myöntämisestä heille eri oppilaitoksissa tai ammattikursseilla. Kuten ennakolta on voitu arvioida, työhuollon tarve ja vaadittavien rahavarojen määrä oli kasvanut huomattavasti sotaorpojen kohdalla, kun taas sotaleskien keskuudessa työhuollon anominen oli jo tuntuvasti vähäisempää.

V:n 1947 lopussa oli työhuoltotoimiston kirjoissa v. 1928—47 syntyneitä sotaorpoja 2 028 (1 998), joista oli tyttöjä 955 ja poikia 1 073. Orvot jakautuivat ikäluokkien ja sukupuolen suhteen seuraavasti:

Syntymävuosi	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Syntymävuosi	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
1928	41	18	59	1938	107	94	201
1929	33	32	65	1939	98	84	182
1930	45	36	81	1940	107	96	203
1931	49	52	101	1941	100	97	197
1932	59	49	108	1942	58	40	98
1933	58	49	107	1943	38	21	59
1934	49	68	117	1944	18	23	41
1935	67	43	110	1945	6	6	12
1936	63	74	137	1946	1	1	2
1937	75	72	147	1947	1	—	1
				Yhteensä	1 073	955	2 028

Kertomusvuoden aikana kaikkiaan 79 (67) sotaorpoa anoi työhuoltoa toimiston kautta. Heidän anomuksistaan työhuolto-osasto hylkäsi heikon edistymisen vuoksi 4 anomusta. Sosiaaliministeriö antoi hylkäävän päätöksen samasta syystä tai taloudellisen aseman vuoksi 2 tapauksessa, kolmatta hylättyä ei pidetty sotaorpona. Hyväksytyistä anomuksista yksi peruutui asianomaisen keskeytettyä opintonsa. Hyväksytyjä työhuollon anojia oli 72 (58) eli 47 tyttöä ja 25 poikaa, joille maksetut 800—2 600 mk:n kuukausiavustukset aiheuttivat lastensuojelulautakunnalle 548 301:80 mk:n (322 762 mk:n) menoerän. Summaan sisältyy sosiaaliministeriön 5 sotaorvolle myöntämä vaatetusavustus yhteensä 15 490:50 mk.

Sosiaaliministeriön edellisinä vuosina antamien päätösten mukainen työhuolto jatkui vielä 1947 61 (41) sotaorvon, 32 tytön ja 29 pojan, kohdalla. Heille maksettiin työhuoltoavustuksina 517 996: 50 mk, joten sosiaaliministeriön korvattaviksi tulevat työhuolto-menot sotaorpojen osalta kohosivat vaateavustukset mukaanluettuina kaikkiaan 1 066 298: 30 mk:aan.

Lisäksi käytettiin hyväksi presidentti Kallion rahaston tarjoamaa auttamismahdollisuutta alaluokilla olevien sotaorpojen tarvitessa tukea, koska heille ei vielä voida lakisääteistä koulutusavustusta anoa. Presidentti Kallion rahastosta saikin työhuoltotoimiston esityksestä 32 (17) sotaorpoa avustusta, (joukossa 7 työhuollon saajaa) kertomusvuonna 118 880 mk (edellisenä vuonna 49 520 mk, josta saldo 6 320 mk) ja heille maksettiin 115 200 mk. Näinollen kohosivat sotaorpojen saamat erilaatuiset avustukset kaikkiaan v. 1947 724 972 mk:sta 1 181 498 mk:aan.

Sotaorpoihin kohdistuneen huollon laatu selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltomuoto	V:sta 1946 siirtyneitä tapauksia		V. 1947 huoltoon otettuja		Tapauksia kaikkiaan	Kustannukset, mk
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		
<i>Ammattikoulutus:</i>						
Teknillinen opisto ja -koulu	3	—	3	—	6	71 283
Kauppapisto ja -koulut	2	1	—	3	6	72 741
Sibelius-akatemia ja kirkkomusiikkiopisto ..	—	1	—	1	2	23 605
Kultaseppäkoulu	1	—	—	—	1	12 069
Vaaturiammattikoulu	—	1	—	—	1	733
Verhoilija-ammattikoulu	1	—	1	—	2	13 666
Kättilöopisto	—	1	—	2	3	30 190
Talouseläin kurssit	—	—	—	3	3	42 720
Parturi- ja kampaajakoulu	—	3	—	2	5	17 966
Auto- ja hitsauskurssit	—	—	2	—	2	7 000
Lukioluokat	—	7	3	8	18	143 506
Keskikoulu	11	14	9	16	50	355 417
Tyttöjen valmistava ammattikoulu	—	4	—	9	13	107 931
Poikien valmistava ammattikoulu	11	—	5	—	16	151 981
Yhteensä	29	32	23	44	128	1 050 808
Vaateavustukset	—	—	2	3	5	15 490
Presidentti Kallion rahastosta myönnettyt avustukset	—	1	17	14	32	115 200
Kaikkiaan	29	33	42	61	165	1 181 498

Sotaleskien huolto. Työhuoltotoimiston kortistossa oli joulukuun 31 p:nä 1947 1 780 (1 742) sotaleskeä.

V:n 1947 kuluessa tehtiin sotaleskien puolesta sosiaaliministeriölle 133 (194) työhuolto- ja avustusesitystä, joista 10 anomusta hylättiin. Työhuoltoa myönnettiin 53 (149) tapauksessa, joista 19 (91) tarkoitti ammattikoulutuksen ja 34 (58) työväliseavun myöntämistä. Työhuolto jatkui sitäpaitsi v:lta 1946 18 lesken kohdalla. 10 tapauksessa jäi myönnetyn työväliseavun hankkiminen v:n 1948 puolella suoritettavaksi.

V. 1947 työhuoltoa saaneista sotaleskistä oli lapsettomia 8, yhden lapsen äitejä 25, kahden lapsen äitejä 13, kolmen tai useamman lapsen huoltajia 4. Mainittujen leskien joukossa oli 1 ylioppilas, 5 keskikoulun käynyttä, muut olivat käyneet kansakoulun sekä lisäksi useimmat suorittaneet jonkin ammattikurssin tai käyneet talouskoulun, kansanopiston, tyttöjen valmistavan ammattikoulun jne.

Työhuoltoavustuksena eli ns. päivärahana maksettiin lapsettomille leskille 85 mk ja huoltovelvollisille 110 mk tammi—syyskuun aikana ja lokakuusta lähtien vastaavasti 115 mk ja 145 mk.

Menot työhuoltoavustuksista sekä myönnetystä työväliseavusta kohosivat yhteensä 822 088 mk:aan (1 200 306 mk), josta koulutuksen osalle tuli 361 671 (465 091 mk) ja työväliseavun 460 417 (735 215 mk). Kuten huomataan, laski sekä ammattikoulutusta

¹⁾ Nämä 128 työhuoltopäätöstä koskevat 120 orpoa, sillä 5 tyttöä ja 3 poikaa on saanut työhuoltoa sekä 1947 että aikaisemmin annettujen päätösten nojalla.

että työvälinaepua saaneiden leskien lukumäärä ja työhuoltokustannukset sangen huomattavasti, mikä johtui siitä, että sotaleskien kohdalla varsinainen koulutusaika oli jo mennyt umpeen ja useimmat ammattikoulutuksen tarpeessa olleet lesket olivat ennättäneet jo hankkia ammattivalmennusta.

Presidentti Kallion rahastosta myönnettiin avustuksia 36 (28) tapauksessa taloudellisessa ahdingossa olevalle leskelle (1 tapaus siirtyi v:sta 1946) ja maksettiin rahaston varoista 31 sotaleskelle avustuksina kaikkiaan 129 450 mk (131 800 mk). Aivan vuoden lopussa 6 leskelle myönnettyjen avustusten maksaminen jäi kokonaan v. 1948 suoritettavaksi.

Valtioneuvoston tammikuun 30 p:nä 1947 antaman päätöksen mukaan voidaan vähävaraiselle sotaleskelle, jolla on vähintään kaksi alle 16 vuotiasta lasta, tarvittaessa suorittaa valtion varoista sairausavustusta 3 000 mk:aan asti. Työhuoltotoimiston esityksestä myönnettiin v:n 1947 aikana 29 sotaleskelle yhteensä 67 502 mk sairausavustusta (5 leskelle myönnetyn avustuksen maksaminen jäi v:n 1948 puolelle). Mainittakoon, että myöhemmin on sairausavustuksen saamisen ehtoja lievennetty ja määrä kohotettu 6 000 mk:aan.

Paita- ja leninkinkankaita (talviginghameja) ostettiin vähävaraisille sotaleskille, joilla oli vähintään 2 lasta, 20 580 mk:lla (31 299 mk), minkä määrän sosiaaliministeriö korvasi lastensuojelulautakunnalle Presidentti Kallion rahaston varoista.

Sotaleskien saama ammattikoulutus jakautui eri oppilaitosten ja kurssien suhteen seuraavasti: käsityöpisto 3 leskeä, alakansakouluseminaari 1, huoltoalan kurssit 1, terveyssisar- ja kätilökurssit 2, Diakonissalaitoksen sisäkurssit 1, kosmetologi-, parturi-, kampaamo- ja hieromakurssit 6, konekirjoitus- ja kirjanpitokurssit 3, kutoma- ja ompelualan kurssit 8 ja hattukurssit 7. Kaikkiaan koulutettiin siis 32 leskeä, joista uusina tapauksina 17 ja v:lta 1946 siirtyneinä 15.

Työvälinaepuna sai 13 leskeä ompelu-, turkisompelu- tai kutomakoneen, erilaisia ompelutyövälineitä, kuten mallinukkeja, peilejä, silitysrautoja ym., hankittiin 5 leskelle, hattutyövälineitä kahdelle, kampaajan, kosmetologin ja hierojan työvälineitä sai 7 leskeä, yhteensä avustettiin 27 tapauksessa, joista 3 perustui edellisen vuoden päätöksiin.

Työhuoltotoimiston kodissakävijät suorittivat v:n 1945 aikana työhuoltoa saaneiden leskien koteihin tarkistuskäynnin työhuollon tehokkuuden toteamiseksi. Kierroksen tulos oli ammattikoulutuksen suhteen yhtä positiivinen kuin edellisenäkin vuonna eikä liioin työvälineiden käyttötapaa vastaan ollut sanottavasti moitteen aihetta.

Ammattiopintojen avustaminen. Ammattiopintojen avustuslain mukainen toiminta opintoapurahojen ja lainojen hankkimiseksi erilaisissa ammattioppilaitoksissa tai korkeakouluissa opiskeleville vähävaraisille nuorille toi edelleen v:n 1947 aikana työhuoltotoimiston hoidettavaksi sen suurimman asiakasryhmän.

Tammikuun 1 p:nä 1947 työhuoltotoimiston kirjoissa oli 718 sellaista opiskelijaa, joiden v. 1945—46 saama päätös edellytti huollon jatkuvan vielä v. 1947—48. Heitä varten oli tileillä jäljellä 2 358 515 mk apurahoja ja 6 308 300 mk lainoja sekä 36 100 mk lahjavaroja. Tampereen teknillisestä oppilaitoksesta siirrettiin sitäpaitsi heikkovirtaosaston muutettua Helsingin vastaavan oppilaitoksen yhteyteen 207 900 mk apurahoja sekä 233 000 mk lainoja.

V:n 1947 aikana jätti kaikkiaan 897 (883) opiskelijaa apuraha- ja laina-anomuksensa työhuoltotoimiston edelleen hoidettavaksi. Heistä oli yksinomaisesti kunnallisen opintoavustuksen anojia 38. Näiden anomusten perusteella työhuolto-osasto myönsi 32 sellaiselle opiskelijalle, jotka ammattiopintojen avustuslain mukaisen tulkinnan perusteella olivat yli-ikäisiä, useimmiten perheellisiä, tai varattomia alaluokkien oppilaita, avustuksina 116 690 mk sekä lainoina 53 000 mk. Heikon edistymisen tai taloudellisen aseman vuoksi evättiin 6 anomusta. Lisäksi työhuolto-osasto myönsi 74 vähävaraiselle helsinkiläiselle kunnallisina lisäavustuksina valtion antaman tuen lisäksi 110 276 mk avustuksina ja 217 500 mk opintolainoina, joten kunnallisia ammattiopintojen avustusvaroja käytettiin kertomusvuonna kaikkiaan 497 466 mk (edellisenä vuonna 212 405 mk).

Työhuoltotoimisto teki kertomusvuonna sosiaaliministeriölle kaikkiaan 859 apuraha- ja lainaesitystä. Näistä 60 opiskelijan anomus tuli hylätyksi joko taloudellisen aseman, heikon edistymisen, jo olemassaolevan ammattitaidon tai yli-ikäisyyden perusteella. 189 tapauksessa päätöksen antaminen siirtyi v:n 1948 puolelle sosiaaliministeriössä, joten nämä tapaukset siirtyivät seuraavan vuoden tilastoon. Myönteisiä päätöksiä saatiin 610 (698). Mainituista uusista apurahojen ja lainojen saajista oli suomenkielisiä 547 eli 89,7 %

ja ruotsinkielisiä 63 eli 10.3 %. Helsingiläisiä heidän joukossaan oli 290, maaseutulaisia, helsinkiläisissä korkeakouluissa ja ammattioppilaitoksissa opiskelevia 320. Valtion antaman tuen tarpeellisuutta kuvaa se seikka, että näiden opiskelijain joukossa oli 43 sellaista, joiden molempat vanhemmat olivat kuolleet, jompikumpi vanhemmista oli kuollut 179 opiskelijalta — äiti 15 tapauksessa ja isä 164 opiskelijalta. Avioliiton ulkopuolella syntyneitä oli lisäksi 21 ja 9 tapauksessa vanhemmat olivat eronneet. Työläiskodista oli lähtöisin 386 opiskelijaa, virkamiesluokan keskuudesta 168 ja maanviljelijäperheistä 56. Nykyhetken opiskelijain taloudellista kuormitusta ovat omiaan kuvaamaan oheisesta taulukosta ilmenevät opiskelijain perhesuhteita kuvaavat luvut: sosiaaliministeriön opintoavustuksen ja kunnallisen opintoavun saajista oli naimisissaolevia yhteensä 156 ja naimattomia 486. Naimisissaolevista oli lapsia kaikkiaan 120 opiskelijalla, useilla jo 2—3. Yksinomaisesti kunnallista opintoavustusta tai lainaa saaneista oli työläiskodin lapsia 29, virkamiesperheestä 2 ja maanviljelijäin lapsia 1. Heidän joukossaan oli 4 aviotonta, molemmat tai toisen vanhemmistaan oli menettänyt 11 opiskelijaa ja eronneiden lapsia oli 3.

Alla olevassa taulukossa avustuksensaajat on ryhmitelty sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan ja lisäksi, samoin kuin heille myönnettyt avustukset, niiden opetuslaitosten ja kurssien kesken missä avustuksensaajat opiskelevat:

Oppilaitos	Avustuksen saajia								Avustuksia		
	Kaikkiaan	V:sta 1946 jäl- jellä olevia	V:n 1947 usia	V:n 1947 tapauksista oli				Opiskelijoi- ta jolla oli lapsia	Myön- nettyjä apu- rahoja	Myön- nettyjä lainoja	Maksettu- ja apu- rahoja ja lainoja
				Miehiä	Naisia	Naimattomia	Naimetta				
Yliopisto	272	130	142	125	17	111	31	24	—	2 837 000	2 156 900
Teknillinen korkeakoulu	243	151	92	90	2	78	14	10	—	2 250 000	2 130 100
Kauppakorkeakoulut	32	20	12	11	1	9	3	3	—	240 000	217 000
Teknilliset opistot	194	135	59	59	—	38	21	15	776 440	997 500	1 664 380
« koulut	298	161	137	136	1	64	73	58	1 763 000	2 449 000	2 742 780
Kauppaopistot ja -koulut	69	24	45	14	31	43	2	2	658 500	64 000	383 965
Yhteiskunnall. korkeakoulut ..	12	5	7	2	5	5	2	—	61 300	119 000	108 350
Seminaarit ja kasvatusopillinen korkeakoulu	2	—	2	—	2	2	—	—	34 400	35 000	37 200
Taideteollisuuskeskuskoulu, Si- belius-akatemia ja kirkkomu- siikkiopisto	14	7	7	3	4	7	—	—	93 400	67 000	104 450
Oppikoulut	24	16	8	2	6	8	—	—	67 500	—	90 450
Terveystenhoito-opisto ja sair- raanhoitajatakoulu	6	3	3	—	3	3	—	—	49 400	—	27 600
Lastentarhaseminaari ja lasten- hoitokurssit	13	3	10	—	10	10	—	—	122 450	24 000	95 090
Kättilöopisto	57	9	48	—	48	48	—	—	572 900	185 000	415 710
Kasvatusopillinen talouskoulu. Vaatturi- ja maalariammatti- koulu	7	4	3	—	3	3	—	—	50 800	12 000	76 100
Kultaseppäkoulu	7	4	3	—	3	3	—	—	77 100	—	54 710
Tyttöjen valmistava ammatti- koulu	6	5	1	1	—	1	—	—	16 000	—	25 200
Poikien valmistava ammatti- koulu	28	19	9	—	9	9	—	—	94 900	—	116 190
Erilaiset koulut ja kurssit	23	12	11	11	—	11	—	—	143 800	—	100 450
Yhteensä	1 328	718	610	459	151	462	148	113	4 652 540	9 321 500	10 674 325
Yksinomaan kunnan opinto- avustuksia saaneet	32	—	32	20	12	24	8	7	116 690	53 000	169 690
Valtion opintoavustuksen saa- jalle jaettu lisäavustuksina kunnan opintovaroista	74	•	•	•	•	•	•	•	110 276	217 500	327 776
Kaikkiaan	1 360	718	642	479	163	486	156	120	4 879 506	9 592 000	11 171 791

Taulukossa mainituista 1 328 opiskelijasta oli 50 sellaista, jotka saivat sekä uusien että vanhojen päätösten mukaisesti opintoavustuksia, joten todellinen henkilöluku oli 1 278. Sen lisäksi oli työhuoltotoimiston huollon kohteena 23 opiskelijaa, jotka kertomusvuoden aikana keskeyttivät opintonsa, joten heille tarkoitettut varat sekä 17 opiskelijan kohdalla osittain palautetuiksi määrättyt erät, yhteensä 318 775 mk palautettiin sosiaaliministeriöön. Aktiivisessa huollossa oli niin ollen — kunnallisten avustusten saajat mukaan luettuina — kaikkiaan 1 310 opiskelijaa.

Sosiaaliministeriö myönsi edellä mainituille 610 uudelle, eri korkeakouluissa ja ammattioppilaitoksissa opiskelevalle anojalle apurahoina 4 652 540 mk sekä opintolainoina 9 321 500 mk. V:sta 1946 periytyville huollettaville sekä kertomusvuoden aikaisille uusille anojille maksettiin kaikkiaan apurahoja, lahjavara-avustuksia sekä lainoja 10 674 325 mk (edellisenä vuonna 9 221 395 mk). Kunnallisetkin avustukset ja lainat huomioiden nousivat työhuoltotoimiston maksamat eri muotoiset opintoavustukset ja lainat v:n 1947 aikana kaikkiaan 11 171 791 mk:aan (edellisenä vuonna 9 221 395 mk), joten sekä asiakasmäärä että työhuoltotoimiston liikevaihto huomattavasti kasvoivat, vaikka suoranaisten uusien tapausten luvussa tapahtuikin vain vähäinen nousu. V:n 1948 aikana jaettavaksi siirtyi 3 436 555 mk apurahoja sekä 8 688 200 mk lainoja.

Lisäksi työhuoltotoimisto pyynnöstä antoi laissa edellytetyn kunnallisen huoltoviranomaisen lausunnon 110 opiskelijasta näiden hakiessa apurahaa tai lainaa oppilaitoksen välityksellä.

Invaliidihuolto. Joulukuun 30 p:nä 1946 annetun invaliidihuoltolain tullessa voimaan tammikuun 1 p:nä 1947 uskottiin lain toimeenpano asetuksen mukaisesti Helsingin asukkaiden osalta Helsingin kaupungin lastensuojelulautakunnan työhuolto-osastolle, jolloin sen työkenttä huomattavasti laajeni. Laki aiheutti runsaasti työtä, koska helsinkiläiset siviili-invaliidit viipymättä oli rekisteröitävä. Joulukuun 31 p:nä 1947 oli invaliideja kortistossa 1 368 sekä ei invaliidilain tarkoittamia, mutta invaliideiksi luettavia 37. Anomukset sosiaaliministeriölle oli jätettävä joko työhuoltotoimiston tai jonkin järjestön välityksellä. Kummassakin tapauksessa lastensuojelulautakunnan työhuolto-osaston oli annettava huollontarvetta koskeva lausuntonsa. V. 1947 aikana työhuolto-osasto joutui antamaan lausuntoja kaikkiaan 308 invaliidista, joista 283 sai asiassaan myönteisen päätöksen.

Sukupuoli ja siviilisääty. Mainituista 283 invaliidista oli miehiä 172, naisia 95 ja lapsia 16. Naimisissa olevia oli heidän joukossaan 106, naimattomia 154, leskiä 13 ja eronneita 10. 51 invaliidilla oli lapsia. 1 lapsen perheitä oli 23, 2-lapsisia 18, 3-lapsisia 7, 4, 5 ja 6 lapsen isiä oli kutakin yksi.

Asuinpaikka- ja kielisuhteet. Toimenpiteiden alaisina olleista invaliideista oli helsinkiläisiä 239 ja vieraspaikkakuntalaisia, helsinkiläisissä invaliidien ammattioppilaitoksissa tai hoitolaitoksissa olleita invaliideja 44. Suomenkielisiä oli 259, ruotsinkielisiä 24.

Invaliditeetti. Raajarikkoisia invaliideja oli 225, sokeita 43, kuuroja 3 ja pitkäaikaisesta sairaudesta johtuva invaliditeetti oli 12 invaliidilla. Raajarikkoisten joukossa oli käsi-invaliideja 16, jalkainvaliideja 163 ja lonkka-, selkä- ym. invaliideja 46. Käsiamputaatio oli suoritettu 10:llä, jalka-amputaatio 69:llä. Synnyntäisestä vammasta invaliditeetti johtui 39, sairaudesta 148 ja tapaturmasta 96 tapauksessa.

Edellä mainittujen invaliidien joukossa oli vain osa sellaisia, joiden huollon työhuolto-osasto suoritti alusta loppuun asti, suurimman osan hoitivat muut invaliidihuoltoelimet (yhdistykset, koulut tai Invaliidisäätiö), jotka olivat toimineet alotteentekijöinä, joten päätöksen toimeenpanokin kuului heille.

Lääkintähuolto. Sairaalahoitoa myönnettiin lastensuojelulautakunnan työhuolto-osaston lausunnon mukaisesti 57 invaliidille, 5 anomusta hylättiin. Tekojäseniä, tukisidoksia, tukiliivejä, invaliidivaunuja, ortopedisiä kenkiä, opaskoiria ym. apuvälineitä anoi kaikkiaan 183 invaliidia. Sosiaaliministeriö hylkäsi anomuksen 15 tapauksessa, joista kahdelle anojalle kuitenkin myönnettiin heidän anomansa välineet kunnallisista invaliidivaroista. 16 tapauksessa edellä mainituista myönteisistä tapauksista tarkoitettuja välineitä varten, joiden kokonaiskustannukset olivat 118 827 mk, myönnettiin ehkäisevän köyhäinhoidon määrärahasta 77 932 mk. Tässä kosketeltu lääkintähuolto jakautui laatusa puolesta seuraavasti:

Käsiroteeseja	5	Ortopedisia jalkineita	33
Jalkaproteeseja	48	Kainalo- ja kyynärsauvoja	2
Väliaikaisia proteeseja	6	Kuulolaitteita	2
Proteesien korjauksia	18	Invaliidiavaunuja	11
Tukisidoksia ja -laitteita	29	Edellisten korjauksia	1
Edellisten korjauksia	4	Opaskoiria	4
Tukipohjallisia	9	Työvaatetusta	1
Tukiliivejä	18		
		Yhteensä	191

Helsingin kaupungin lastensuojelulautakunta anoi ja sai sosiaaliministeriöltä 124 501 mk:n korvauksen invaliidien lääkintähuollosta lastensuojelulautakunnalle aiheutuneista menoista.

Kunnallisista invaliidihuoltovaroista maksettiin v:n 1947 aikana 78 719 mk lääkintähuoltokoituksiin avustusta 36 invaliidille.

Ammattikoulutusasioissa annettiin lastensuojelulautakunnan tietoon kaikkiaan 63 invaliidihuoltopäätöstä. Niiden nojalla myönnettiin ammattikoulutusta 56 invaliidille, huoltorahaa sai 2 invaliidia, ammattikoulutus päätöksistä oli epäviä 2, huoltorahapäätöksistä 3.

Myönnetty ammattikoulutus jakautui seuraavasti:

Sokeain miesten työkoulu	25	Kellosepän tai hopeasepän kurssi	2
Sokeain naisten työkoulu	7	Käsityökoulu tai ompelukurssit	3
Invaliidisäätien ammattioppilaitoksen erilaiset kurssit	11	Tyttöjen valmistava ammattikoulu ...	1
Kolmirannan invaliidien ammattioppilaitos	2	Radiomekaanikon kurssi	1
Teknillinen koulu	4		
		Yhteensä	56

Vain osan ammattikoulutus päätöksistä lastensuojelulautakunta hoiti alusta loppuun saakka, muiden kohdalla päätöksen toimeenpanon hoitivat muut invaliidihuoltoelimet. Lastensuojelulautakunta suoritti v:n 1947 aikana koulutusavustusmenoja 177 300 mk 19 invaliidin osalta. Lisäksi maksettiin sosiaaliministeriön edellä mainituille invaliideille myöntämistä 126 600 mk:n opintolainavaroista 29 600:—.

Työhuolto. Oman yrityksen perustamiseen ja työvälineiden hankintaan sosiaaliministeriö myönsi lastensuojelulautakunnan työhuolto-osaston lausunnon perusteella työvälineavustusta 35 invaliidille ja korotonta lainaa 14 invaliidille. Näistä tapauksista oli lastensuojelulautakunnan vireillepanemia tapauksia 5 ja heille maksettiin työvälineavustuksina 12 500 mk ja lainoina 170 000 mk. Sosiaaliministeriö hylkäsi 2 tapauksessa työvälineavustusanomuksen ja laina-anomuksen yhdessä tapauksessa. Oman yrityksen perustamiseen myönnettiin kunnallisista invaliidivaroista 10 000 mk:n avustusta ja 20 000 mk lainana.

Jo invaliidilain voimassaolon ensimmäisenä vuonna voitiin todeta, miten kipeästi sen antamaa apua tarvitaan vähävaraisten invaliidien keskuudessa. Lain turvin annettava ammattikoulutus ja työvälineapu pelastaa yhteiskunnalle runsaasti käyttökelpoista aines- ta ja vähentää vastaisuudessa huoltolautakuntien menoja.

Lastensuojelulautakunnan työhuolto-osasto kokoontui kertomusvuoden aikana 19 (22) kertaa. Osaston kokouspöytäkirjat sisältävät 2 755 (1 365) asiaa. Työhuoltotoimiston kodissa kävijät tekivät kertomusvuoden aikana 1 448 (803) kotikäyntiä, joista 336 oli hukkakäyntejä. Lähetettyjen kirjeiden ja korttien määrä oli 4 703 (4 470).

Terveystenhoito

Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin, koulu- ja lastenkoteja valvovan lääketieteen lisensiaatti P. Leistin selostus vallinneesta terveystilasta ja terveydellisistä olosuh- teista mainituissa laitoksissa v. 1947 oli seuraavan sisältöinen:

Ohjesäännön mukaiset tarkastukset pidettiin yllämainituissa laitoksissa. Kaikki laitoshoittoon tulleet lapset tarkastettiin. Sairaustapaukset hoidettiin tohtori Leistin johdolla asianomaisissa koulukodeissa; vain äkillisissä tapauksissa täytyi turvautua paikallisten lääkärin apuun koulukotien etäisen aseman vuoksi Helsingistä, varsinkin Ryttylän, Toivoniemen ja Tavolan koulukotien kohdalla.

Eri lasten- ja koulukodeissa sattuneet tautitapaukset näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Tauti	Sofianlehto	Reijola	Kullatorppa	Malmi	Ryttylä	Toivoniemi	Tavola	Toivola	Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	Yhteensä
Hengityselintulehdukset	128	60	—	6	39	—	—	10	4	247
Vatsa- ja suolitulehdukset.....	112	—	8	—	7	—	1	—	—	128
Paiseet	17	10	3	10	11	1	2	49	9	112
Tuhkarokko	68	19	—	13	—	—	—	7	4	111
Influenssa	—	3	16	3	13	—	2	51	22	110
Ihotaudit	48	—	2	15	1	3	3	6	8	86
Korvasairaudet	61	11	—	4	3	—	—	3	2	84
Angina	10	2	—	1	3	—	—	3	12	31
Silmäsairaudet	22	—	—	2	—	—	—	—	6	30
Tapaturmat	—	—	1	—	15	1	—	3	8	28
Keuhkokuume	22	—	—	1	—	—	—	1	—	24
Suutulehdukset	20	—	—	—	3	—	—	—	—	23
Vesirokko	12	2	—	—	—	—	—	2	—	16
Tuberkuloosi	2	3	—	2	—	—	—	3	—	10
Sikotauti	—	3	—	—	3	—	—	—	1	7
Keltatauti	—	—	—	6	—	—	—	—	1	7
Nivelreumatismi	—	—	—	1	—	—	—	4	1	6
Kaularauhastulehdus ...	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Aivokalvontulehdus.....	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Kurkkumätä	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Keuhkopussintulehdus ..	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	530	114	30	65	98	5	8	142	78	1 070

Kulkutaudin luontoisena esiintyi vain tuhkarokko, eniten Sofianlehdon lastenkodissa.

Lapset saivat kurkkumätä-, isorokko-, calmette- ja tarvittaessa lavantauti- ja hinkukärokotuksen.

Asunto-olot olivat varsin tyydyttävät, samoin siisteys ja vaatetus eri laitoksissa. Haittaa tuotti saunan puuttuminen Kullatorpan lastenkodissa, saunarakennuksen kehous Malmin lastenkodissa ja puutteellisuudet Toivolan koulukodin keittiörakennuksessa ja oppilaiden pesuhuoneessa. Osa epäkohdista on jo saatu korjauksenalaiseksi.

Ruoka- ja ravitsemustilanne oli hyvä kaikissa laitoksissa, vaikkakin ruoanvalmistuksessa muutamien laitosten kohdalla oli toivomisen varaa.

Vitamiinitarpeen tyydyttämiseksi annettiin lapsille vihanneksia ja keväällä tarpeen mukaan erilaisia vitamiinilääkkeitä.

Paikkapula varsinkin pienempien lasten kohdalta kiristyi jatkuvasti. Syynä näyttää lähinnä olevan alueiitoksen aiheuttama suurempi tarve ja asuntopula yleensä. Laitosten sisäinen toiminta vaikeutui luonnollisesti tilojenpuutteen ja vastaavan henkilökunnan puutteen takia.

Koulukoteihin sijoitettujen lasten hampaiden hoidosta huolehti kaupungin kouluhammasklinikan johtaja T. H. Ekman suorittaen hampaiden korjaukset kauempana olevissa laitoksissa lautakunnan tätä tarkoitusta varten hankkimilla välineillä. Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin hoidot ja Toivolan koulukodin oppilaat kävivät myös Helsingin kaupungin kouluhammasklinikassa.

Menot ja tulot

Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat v. 1947 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 78 038 404: 40 mk, jakautuen seuraaviin eriin ¹⁾:

	Mk
Lastensuojelulautakunta	9 234 815
Lastenkodit	18 305 984
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	7 858 550
Toivolan koulukoti	5 855 728
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	8 784 490
Sijoitus yksityishoitoon ja jatko-opetus	12 343 120
Kunnallinen lisävastus ammattiopetukseen	499 466
Suojelukasvatuksen alaisten lasten sijoitus valtion laitoksiin ja yksityishoitoon	1 226 033
Palkkiot suojelukasvatuksen alaisten yksityisille valvojille sekä valvottavien tilapäiset avustukset	76 821
Kuuhkotautisten lasten hoito	2 052 340
Tylsämielisten, aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus ...	1 494 258
Lasten hammashoito, kesävirkestystoiminta sekä matkakulut	1 087 681
Lastenvalvojan kansliamenot sekä aviottomain lasten avustaminen	295 306
Koulukotien maatilat	6 459 253
Yksityisille lastensuojeluyhdistyksille myönnetyt avustukset	1 828 660
Poikien eristyslaitoksen käyttökustannukset	440 570
Suojelukasvatuksessa olevien siirrot sekä alaikäisten irtolaisten lähettäminen kotikuntiinsa	195 329
Yhteensä	78 038 404

Näiden menojen lisäksi oli rakennustoimiston tilille viety allamainittujen lastenhuolto-
laitosten huoneistojen korjauskustannuksia seuraavat määrät:

	Mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	374 006
Reijolan lastenkoti	287 849
Kullatorpan lastenkoti	135 241
Malmin lastenkoti	7 170
Ryttylän koulukoti	404 063
Toivoniemen koulukoti	1 120 102
Toivolan koulukoti	630 995
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	321 593
Yhteensä	3 281 019

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot nousivat v. 1947 24 551 591: 95 mk:aan, jakau-
tuen seuraaviin eriin:

	Mk	Mk
Lastenhoidosta saatu korvaus:		
Valtiolta	1 282 928	
Vierailta kunnilta	2 550 806	
Yksityisiltä korvausvelvollisilta	4 446 385	8 280 119
Koulukotien valtionapu		3 989 504
Koulukotien oppilastöistä saadut tulot		570 000
Ammattioppilaskodin hoidokkien suorittama korvaus		663 883
Maatilojen tilittämät tulot:		
Ryttylän tilan	2 663 649	
Toivoniemen tilan	1 647 850	
Toivolan tilan	2 293 873	6 605 372
siirto		20 108 878

¹⁾ Laskelman ulkopuolelle on jätetty ansiomerkkien jakamisesta lastensuojelulautakunnan alai-
sille toimenhaltijoille aiheutuneet kustannukset, 44 300 mk, sekä eräiden henkilöiden osallistumisestn
Ryttylän koulukodin 25-vuotisjuhlaan johtuneet kustannukset, 11 600 mk.

	Mk
	siirto 20 108 878
Laitosten ja maatilojen henkilökunnan suorittamat luontoisetujen korvaukset	3 997 068
Valtionapu eristyslaitoksen perustamiskustannuksiin ja käyttöön	400 000
Vierailta kunnilta ym. perittävät matkakustannusten korvaukset	45 646
	Yhteensä 24 551 592

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteissummasta 81 319 424 mk:sta, jää kaupunginkassaa rasittaviksi nettomenoiksi 56 767 832 mk eli 11 969 080 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toivoniemen ja Ryttylän tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa on huomioitu myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maataloille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 77 993 mk ja Ryttylässä 499 923 mk eli yhteensä 577 916 mk, joista laitosten tuloihin sisältyy 30 %:n valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suorituksien sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennuskustannusten kuoletusten jälkeen osoitti maataloustilien päätös voittoa Toivoniemessä 145 966 mk ja Ryttylässä 31 617 mk eli yhteensä 177 583 mk. Kunkin tilan nettotuotto otettiin vähennyksenä huomioon koulukotien valtionavun lopputiliksessä.

Eri laitosten varsinaiset nettomenot eli rakennustoimiston suorittamat korjaukset, yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetus sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus toimihenkilöiden palkoista poisluettuna, nousivat v. 1947 seuraaviin määrin:

Laitos	Kaikkiaan mk	Lasta ja päivää koh- den, mk	Lasta ja vuotta koh- den, mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	9 589 534	259	94 383
Reijolan lastenkoti	2 352 335	192	69 981
Kullatorpan lastenkoti	2 064 191	157	57 178
Malmin lastenkoti	2 013 176	154	56 316
Ryttylän koulukoti	5 966 702	310	113 006
Toivoniemen koulukoti	1 276 681	162	59 181
Tavolan koulukoti	916 747	141	51 312
Toivolon koulukoti	5 388 666	193	70 326
Vastaanottokoti	5 824 190	174	63 657
Ammattioppilaskoti	1 344 715	112	40 884
	Yhteensä 36 736 937	201	73 428

Edellä mainitut päiväkustannukset jakautuivat eri laitoksissa seuraavalla tavalla:

Menoerä	Lastenkodit				Koulukodit				Vastaanotto- koti	Ammatti- oppilaskoti	Kaikkiaan
	Sofian- lehto	Reijola	Kulla- torppa	Malmi	Ryttylä	Toivo- niemi	Tavola	Toivola			
Markkaa ja penniä											
Palkkaukset	151 28	139 35	103 93	95 59	176 98	92 76	79 24	109 70	100 60	38 72	117 66
Vuokra, lämpö ja valo	45 68	14 27	6 86	21 77	67 89	18 67	13 22	23 74	29 30	26 87	31 49
Ruokinta	31 92	21 97	28 97	17 22	39 68	24 79	25 82	34 48	30 92	39 13	30 96
Vaatetus ja kalusto	15 09	10 24	11 92	14 79	16 46	13 99	17 24	15 75	7 57	4 55	12 72
Muut menot	14 61	5 90	4 97	4 92	8 59	11 93	5 06	9 —	6 01	2 74	8 34
	Yhteensä 258 58	191 73	156 65	154 29	309 60	162 14	140 58	192 67	174 40	112 01	201 17

Hintatason jatkuneesta noususta ja erinäisistä muistakin syistä johtuen kohosivat lastenhoitokustannukset edelliseen vuoteen verrattuina kaikissa laitoksissa yhteensä keskimäärin 53:96 mk kutakin hoitopäivää kohden.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin lastensuojelulautakunnan v:n 1947 menoarvioon merkittyinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 1 828 660 mk. Tästä saivat *Lastentyökotiyhdistys* kouluikäisten lasten päiväkotien ylläpitoa varten 306 000 mk; *Koteja kodittomille lapsille* ylläpitämänsä lasten vastaanottokodin avustamiseksi 39 000 mk; *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin osasto* Sofie Mannerheimin kodin ylläpitämiseksi yksinäisiä naisia ja heidän lapsiaan varten 96 000 mk; *Suomen lastenhoitoyhdistys* ylläpitämiensä lastenkotien tukemiseksi 373 000 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* Kilossa ylläpitämänsä poika- ja tyttökodin avustamiseksi 92 000 mk; *Maitopisarayhdistys* avunannosta äitiysavustuksen jakamisessa ym. 727 660 mk; *Pelastusarmeija* lastenkotiensa ylläpitoa varten 36 000 mk; *Helsingin Ensi koti* äiti- ja lapsikodin ylläpitämiseksi 126 000 mk; ja *Kalliolan työkeskus* nuorison kerhotoiminnan tukemiseksi 33 000 mk.

Näiden avustusten lisäksi jakoi kaupunginhallitus lautakunnan tilien ulkopuolella yleishyödyllisten yritysten ja laitosten määrärahasta lastensuojelutarkoituksiin yhteensä 513 500 mk. Näistä varoista saivat: *Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys* sekä sen Sörnäisissä, Vallilassa, Toukolassa, Pasilassa ja Käpylässä toimivat osastot suorittamansa nuoriso- ja poikatyön tukemiseksi yhteensä 60 000 mk; *Helsingin nuorten naisten kristillinen yhdistys* ylläpitämänsä tyttökotia ja kasvatussosiaalista työtänsä varten 37 000 mk; *Svenska kristliga föreningen av unga män* kasvatussosiaalisen työnsä tukemiseksi ja vähävaraisten poikain kesävirkestystoimintaa varten 15 000 mk; *Helsingin poikakotiyhdistys* kahden ylläpitämänsä poikakodin tukemiseksi 37 000 mk; *Sairaanhoidajatar H. Kivimäki* Leppävaarassa sijaitsevan pikkulastenkodin ylläpitämiseksi 19 000 mk; *Kalliolan kannatusyhdistys* poika- ja tyttökerhotoiminnan tukemiseksi 37 000 mk; *Lastenkoti Bethel* Haagassa 7 000 mk; *Kaupunkilähetys* vapaan lasten- ja nuorisotyön sekä lasten kesäsiirtolan tukemiseksi 63 000 mk; *Helsingin sosialidemokraattinen nuorisoyhdistys* 12 500 mk; *Helsingin nuorisotyötoimikunta* 88 000 mk; *Helsingin kristillisen työväen nuorisoyhdistys* 3 500 mk; *Helsingin sosialidemokraattisen nuorison aluetoimikunta* 12 500 mk; *Helsingin nuoret kotkat* 20 500 mk; *Helsingin sosialidemokraattinen nuorisoyhdistys* Helsingin nuoret kotkat nimisen järjestönsä toimintaa varten 8 500 mk; *Helsingfors svenska ungdomsråd* 20 000 mk; *Tapanilan sosialidemokraattinen työläisnuoriso-osasto* 8 500 mk; *Mannerheim-liiton Malmin lastenyhdistys* 6 500 mk; *Nikkilän sairaalan henkilökunnan yhdistys* 10 000 mk; *Tapanilan sosialidemokraattinen työläisnuoriso-osasto* 7 000 mk; *Kallion sosialidemokraattinen nuorisoseura* 7 000 mk; *Vallilan demokratian pioneirit* 8 500 mk; *Pakilan demokratian pioneirit* 8 500 mk; *Kallion demokratian pioneirit* 8 500 mk; *Keski-Helsingin demokratian pioneirit* 8 500 mk.

Näiden lisäksi myönsi Kaupunginvaltuusto kertomusvuoden kuluessa *Helsingin lastenruokintakomitealle* yhteensä 1 602 259: 40 mk pääasiallisesti lahjoitusvaroilla järjestetyn lastenruokinnan keitto- ja jakelukustannuksiin.

Kaupungin avustamain yksityisten lastenhuoltolaitosten toiminnan valvominen oli lähinnä lautakunnan lastenhuollontarkastajan tehtävänä, ja on hän antanut tässä suhteessa tekemistään havainnoista kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja, rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkovarot olivat joulukuun 31 p:nä 1947 seuraavan suuruiset:

	Pääoma, mk	Korot, mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille	39 664	11 319
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	9 613	3 125
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille	60 060	14 814
siirto	109 337	29 258

	Pääoma, mk	Korot, mk
siirto	109 337	29 258
M. Kotschakin lastenvaatusrahasto	68 500	3 001
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	55 008	—
Johan Gustaf Rosenbergin rahasto	12 080	6 256
Lasten kesäsiirtolain rahasto	20 697	10 718
Yhteensä	265 622	49 233

Hyvösen lastenkoti

Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin aviopuolisoiden G. ja M. Hyvösen kaupungille lahjoittama omaisuus, jonka pääomaa oli kertomusvuoden lopussa jäljellä 2 104 695 mk. Tämän rahaston korkovaroilla tarkoittivat lahjoittajat ylläpidettäväksi Kotkankadun talossa n:o 14 n. 30 hoitopaikkaa käsittävää lastenkotia puutteenalaisille suomea tai ruotsia puhuville lapsille, mihin ne eivät varsinkaan viime vuosina ole riittäneet siitäkään huolimatta, että lautakunta on suorittanut tähän lastenkotiin sijoittamistaan lapsista tavanomaiset kuukausimaksut.

Hyvösen lastenkodin ja sen hoidokeille Vihdin pitäjässä Enäjärven rannalla ylläpidettävän Hyvölä nimisen kesäkodin hallintoa hoitaa lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsema johtokunta, johon kertomusvuonna kuuluivat talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä lastentarhaintarkastaja E. Borenius, varatuomari M. Mustakallio, toimistovirkailija Y. Aittokoski ja professori A. Ylppö.

Lastenkodin johtajana oli neiti I. Siirala, joka toimi myöskin johtokunnan sihteerinä. Lääkärinä toimi tohtori H. Huhtikangas. Lisäksi kuului laitoksen henkilökuntaan 3 lastenhoitajaa, 2 keittäjää, siivooja ja ompelija.